

VAITKOS Kėstotis

11-asis Žemaitiu kultūros draugėjęs sovažiavėms

Žemaitiu kultūros draugėję (ŽKD) ikorta 1988-ās, Atgēmēma laikē. Skīrē veik bamaž vēsuo Lietovuo. Žemaitē sosērenk, pasēbūn. Nanuor ožmērštē sava kalbuos, sava papratēmu.

ŽKD Prezidioms ēškel ē sprēnd vēsims žemaitēms svarbius klausēmus. Ē šauk draugējēs sovažiavēmus – pasētartē, sosētartē, nutartē, itvērtintē. Lēipas 13 dēina tuoks sovažiavēms – jau 11-āsīs - vīka Telšiūs. Bova skaituomis pranešēmā, patvērtintē atnaujintē īstatā, pristatītē atnaujintē heraldēnē žēnklā ēr nauji Žemaitē pasa – ŽKD narē pažīmiejēma – versējē. Paskelbta peticējē diel Žemaitējēs istuorēnē regējuona iteisēnēma.

Balsavēms ŽKD sovažiavēmē.

ŽEMAITIU RĒKALĀ

Delegatus pasveikēna jaunuoji skaituovē Ugnē. Skombiejē platelēškiu Almēnū šeimīnas – Aliuonas, Aivara ēr Austiejēs – dainēs. Ēr „Lek gervelē“ – kāp senāsis, pamatēnis Žemaitiu himns. Sveikēna Telšiūmers Katkos Tuoms.

Seima nariē Šalaševičiūtē Rimantē nusakē patius svarbiūsūs žemaitiu rēkalus, katrus sprēnd ēr anuos vaduovaujēma Seima laikēnuoji Žemaitiu gropē. Va – 2019-ēijē bova paskelbtē Žemaitējēs metās, 2022-ēijē – Žemaitiu kalbuos metās, vo 2024-ēijē – Žemaitēška rašta metās. 2020-ās Žemaitiu kongresos Kuršienūs prijiemē rezoliucējē diel žemaitiu kalbuos, Žemaitējēs regējuona itei-

sēnēma, ēšsauguojēma ēr integravēma.

ŽEMAITIU KALBA

Kalbēninks Pabrieža Jūzaps skaitē pranešēma „Žemaitēška rašta metā“. Vēins tautēškoma kertēniu kūliu ir kalba. Žemaitē anon tor. Tor ē gīva kalba, ē rašta. Jug jau Mažvida KATEKIZMOS bova parašīts na lietovēškā. Žemaitēškā! 19-ta omžiaus vēdorē Čiulda Jūzaps jau bova parašēs žemaitiu kalbuos gramatika (napavīka ēšspausdintē...), vo Pabrieža Jorgis Ambraziejos – gal sakītē - jau kūrē bēndrēnē žemaitiu kalba (ni anuo patēis, ni bēndradarbiu raštā nabova ēšlēstē...). Dabā torem pranešēma autuoriaus Pabriežas Jūzapa parašita grama-

tika „Žemaičių kalba ir rašyba“ (2017 m.) – ē jau praktēškā 26 metus ta sotvarkīta rašība nabšeikit.

Pranešies pamiegēna ēšvardintē Žemaitēška rašta metu nutēkēmus. Kēik jau torem naujū kningu (patēis Pabriežas ēšverst ē „Mažāsīs princos“). Kēik isētraukē darželē ē muokīklas (sedēškē gimnazistā Mačernē eilieraštius sorašē žemaitēškā...). Kēik jau bova žemaitēška rašta muokīmu Telšiūs, Šiauliūs ē kētor. Vēskuo ēšpasakuotē Pabrieža tēkrā ka naspiejē.

ŽEMAITIU ŽEMĒ

ŽKD pērmēninka Žebrauskē Algērda pranešēms bova - „Valduovu privilegējēs Žemaitējē. Pasaulē žemaitiu vēini-

bēs dēina – lēipas 13 d.“. Jug dā vēins tautēškoma kertēniu kūliu ir žemē. Žemaitiu žemē ir vēsūs senūsūs žemielapiūs – SAMOGITIA vēsor pavaizdouta ligē so LITUANIA.

Mindauga krīzeivēms pardoutē žemaitē 1255 m. ikūrē Žemaitiu žemiu konfederacējē ēr ēlgus metus so tās krīzeivēs kariava. Tik po Melna taikuos 1422 m. Žemaitē jau bova prijungtē pri LDK. No prisējungē savanuorēškā. Ē vēsē valduovā teikē Žemaitēms privilegējēs diel savēvaldas, skelbies Žemaitiu konēgākštēs.

Po sovažiavēma sesēju pri Dēdēliuosēs Žemaitiu sēinas bova atēdēngta

atmēnēma pluokštē – so Žigimonta Augustē 1545 metu privilegējēs Žemaitēms svarbēs žuodēs. So konēgākštē patvērtēnēmo, ka žemaitē nabova nukariautē, vo prisējungē pri Karūnas valog sosētārēma. Pluokštēs fundatuorē ir Jogmēns Stanisluovs ē ŽKD pērmēninks Žebrauskis.

PASULĒ ŽEMAITIU VĒINĪBĒS DĒINA

1260 metu lēipas 13 dēina žemaitē sokrioša krīzeivius pri Dorbēs ežera, katras dabā priklausa Latvējē. Dorbēs mūšīs bova kertēnis – apsaugont žemēs pri

NUKELTA I 7 PSL.

Platelēškē Almēnā.

ŽKD pērmēninks Žebrauskis Algērds.

Žemaitiu kalbēninks Pabrieža Jūzaps.

2024
Žemaitiu rašta metā
Žemaitiu kultūras draugējēs raštā

Žemaitiu kultūras draugējē raša raštus Seimou, Viriausībē, Žemaitējēs savēvaldībiu mērams. Rašē diel Žemaitējēs metu paskelbēma, diel Žemaitiu kalbuos ē diel Žemaitēška rašta metu. Ē pavīka nuveiktē daug gerū darbū.

Raša draugējē rezoliucējēs, peticējēs diel žemaitiu kalbuos, Žemaitējēs istuorēnē regējuona iteisēnēma. Vēlnios tās klausēmās atsērašēnie – kāp žōsēs vondēnieli ka nuporta...

Draugējēs rūpesnio ēšlēsta Pabriežas Jūzapa parašita gramatika „Žemaičių kalba ir rašyba“. Ir rašomas metuodikas žemaitiu kalbā muokīkluos muokintē. Vo dā ē Žemaitējēs istuorējē rēk parašītē!

Daugoma tuokiū raštu – lietovēškā. Ka vēsē soprastom...

Š I A M E
numeryje

3 psl.

„Ši akcija pakeitė mūsų istoriją“

ŽEMAITIŠKS *rašts*ŽEMAITIŠKĖ
PRIEBALSĖ *f, h, ch*

Kėta karta garsū f, h, ch žemaitē natoriejė. No dabā jau tor.

Naujėjė garsā atėjė so skuolėnės, svetėmžuodės, tarptautėnės žuodės. Ėlga laika žmuonis anus keitė i savūsius garsus *p, g, k*. No dabā jau ēštar vėsėp – valog sava klausuos. Vo ožrašitė gal ē tor dā kėtėp – valog vėitas, laika ē kėtū aplinkibiū.

KALBA – ŽEMAITIU A LIETOVIU

Žuodė so svetėmās garsās pas žemaitius atėjė ēš antikėniu kalbū, daug – ēš vuokītiu, lėnku, rusu kalbū. Šės laikās – par lietoviu bėndrėnė.

No ē lietovė na vėina tuoki ožsėinėni žuodi „adaptava“. Anėi raša „arkivyskupas“ (gr. archiepiskopos), „kronika“ (gr. chronikos), „Pranciškus“ (lot. Franciscus), „Prancūzija“ (pranc. France). Statībėninka, statītuoji anėi ožrašā jau kāp „architekta“ (gr. architektōn). Vo Ruokėškė krašta aukštaitis, garsėsīs medė druožies Šepka Liongėns savi vadėna arkitekto...

TARMIE – KRETINGĖŠKIŲ A TELŠĖŠKIŲ

Vėsė žėna vadėnamūju žemaitiu dounėninku ē dūnėninku kalbuos skėrtomus – pastarėjė

Plungės bažninčės varpėnės ožrašā gabalėlis.

ir artėmesnė lietovėms. No ē dounėninkā ruodavuo kas kāp. Vadėnamėjė kretingėškė šauk Adolpi, Pelėksi, Stepanėjė, Zuopėjė. Telšėškė jau gal nuorietė isėlėstė garsā „f“...

Kalbėninks Pabrieža Jūzaps saka sava ke-liuonies nagėrdiejės pasakīma „perma“ (pranc. ferme). Vo „Kretingos tarmės žodynas“ pateik ras't kuokė „fermerė“ pasakītus žuodius: „Jorgoti Valiusė dėrb permuo“...

RUODA – ŠNEKAMUOJĲ A RAŠUOMUOJĲ

Pasakė – ožmėršā. Vo kon parašė – vėsė matīs! Šnekiedamis dėdėlė nasėvargėnam. Vo rašīdamis jau torietomem kėik tėik pamėslitė. Ėr atsėmintė gera žemaitiu praktika – ožrašitė naujūsius garsus diel rašta aiškoma. Vo jau kāp kas ēštars – kas kam rūp...

Ont Plungės bažninčės varpėnės ir ēslėkės sens parašīs – ka grafs Zubuovs so padiejėmo parakvėjuoniū ton varpėnė ir isteigės 1850 metās. Grafs, na graps...

SKUOLĖNĲS – SENS A NAUJIESNIS

Nu sena mūsa kraštė mašėnelė liōb vairous šuoperis (a šopėris, a šuopierios). Ė laigo sau vairoun...

Žemaitė dabā jod, krot, nuor itvėrtintė sava tapatībė. Vo tam rėkalou gerā tėktom ē Žemaitiu himns. Naujė žuodė, naujės eilės. Vo ē skuolėnīs „himns“ (gr. hymnos) tėkrā ka nier sens. Ė mūsa patė svarbiōjė gėismė vadintė gimno narėktom.

TEKSTS – DALĲKĖNIS A BIKUOKS

Kažkumet tilipuons bova naujīnu naujīna. Vo dabā kuožnos tor po muobili. Kėtāsīs – ē do. Ė vėn veiz – katra telefonu bėndruovė palės pėgiau...

Vartuom senus albumus so senuoms puortėgrapėjuoms. No čė pat ēnam i naujės fotografėjės paruodas. Kėts nusėperk ē kuoki naujiesni fotoalbuma.

GADĲNĲS – SENUOSĲS A DABARTĖNĲS

Kolkuozu laikus galem prisėmintė ramė – vaplius jiesdamis, kepīro ožgerdamis.

Vo naujė laikā – ē ruoda nauji. Parėn fizika, chemėjė, filosuofėjė ē finansā. Jau torem failus, firmas ē fėisboka.

Bikas šnek – žemaitė naėštarō garsū f, h, ch. No žemaitė ir žiaurė pajimblė – ēštar ē balsius, ē priebalsius. Vėsus!

Pradedō rašitė žemaitėškā nuorietom aiškoma – a rašitė tėp, ar ontrėp. No jug vėsė kraštotėnomā ir kalbuos sosėnėms! Nabūtėnā torem atsėsakitė gera truopnė sena svetėmžuodė. No rėk žėnuotė – ES jau ir oždraudosi naptalina...

Sotaisė Vaitkos Kėstotis

ZVONKUVIENĲ Jenina

NUORO BERNUOTAVA PAMATĲTĲ. TĲN ONGLĲCKĲ
DONGOS Ĳ ŽEMĲ...

GALS. ATKELTA ĲŠ NR. 7 (875).

Šėrdīs pārvierė mums tas Onglickienės džiaugsmos, ka „...ir maisto mums atnėšė“. Jėrgoteliau! Vėskuo būtomem atnėšosės! Ka tik būtomem numaniosės, kon rasem. Jug vežiem tik žemaitėšku suvenīriniū lauktuviū, irėštūn i koskėlėlė – kou senuovėškiau. Ka primintom senūn laikūn žemaičiu kaimėška givėnėma. Vežiem, tatā, paivairėnėmou... So linksmomo biški. Vuo sopratosės tėkruojė padieti, vėsas muotrėškas ledva ašaras laikiem...

Liūdnomā bova daugiau. Puoeta rašiomāsīs stals apkrauts vėsuokės mažās stėkla bliūdėlės so vondėnelio... Rasietās pėrsteliū pamėrkītė, kninga skleidont. Ar akėnelems kāp pravalitė. Senė jau nabmatė, nabsoprata, kas čė kāp baatruoda. Tėi vondėnelė jau žalė prižiėlėn nu senoma...

Doris i vėrtovė jau nevarstuomas. Ont grindūn vėsor prikrauta, pārkrauta, priversta ēšvalgitu konservouta maista sluovėku. Toukart nebova dā kėtuoki stuotkieliū – tik stėklėnė sluovėkā, sluovėkelė. Vėsor nepārlėpama daugībė anūn – jau pripeliejusiu, prižiėlusiu, prikauriejusiu tūn stėkliniu sluovėku sluovėkieliū. Maišūn maišus būt reikiejėn prikrautė, nuorint anus ēšnėstė.

Jėrgau, kāp griaudė tas bova matitė mums, aiškės akelės dā tabtorėntims. Kuoki negailestinga būn senatvė. Neskėr ana, a to dėdings žėnuoms žmuogos vėsuomenie bovės, a to pėlko nematuomo bėtelė tik basėdarbavės – kuoki senatvė būs – nieka nepasėrinksī. Būn, ka soserg paskotėnė gluobiejė, kad ē daug jaunesnė omžiaus.

Ton 1993 metu rodėni abodo Onglėckė jau bova senė, abodo ba jiegelės jau. Nieka nežėnuosi, kuokiuos sveikatas, kuokiū padietie anodom artėmėjė bova. Rasietās ēr anus kuokėi negeromā ožgriovėn bova. Vuo dā vėita svetėma. Atvežė anodo čė, ožkielė

aukštā i miesta bota... Svetėmė. Nier kam ožeitė. Nieka sava, priprasta nabtorintis. Ba miedžiū šlamsė, ba opės blėzgavėma, ba vėiškelelė sava dolkiū... Ni dūmu pažistama smuoka... Ni žuodė sosiedėška paprasta. Nežėnuosi, ni kas aplinkou givėn.

Tas vėskas – kāp kuoki pamuoka mums: būkėm pasėruošėn – jug nežėnuom, kāp mums patims būs, kuoki senatvė mūsa lauk.

„Jūs jau esat ēš kėta givėnėma...“ – kartuojuos mėsliēs Puoeta žuodė.

Dabā, 2024-āsės, jau mas galietomem pasakītė jaunims žmuonims, ka jau ēr anėi ir ēš kėta givėnėma. Skėrtinga nu mūsuojė.

Griaudos bova atsėsvėkėnėms so Puoeto Onglickio. Jautiem, numaniam, ka ons pasėlėikt sojaudints mūsa apselonkīma, tuo sokelta žemaitėška brozdesė. Nučiūžėna lig doriū, so kuojelė paeiškuojė slėnkstė, sostuojė. Par slėnksti nežėngė. Nežėnuojė, kas ož slėnkstė ir. Akelės anuo nieka nabskirė. Bėjuojė žėngtė. Ka kor pro šali nepražėngtom.

Griaudoms šėrdi tėp spaudė, tėp spaudė. Pasklėduom po laiptėnės aikštėlė, oždainiavuom dā dailė, nešaukdamė „A-auga kėimė klevielīs...“ Tarpdorie pīšās mumis stuoviejė Ondžouls Onglickis – ēš Bernuotava. Sens, tėisos, bovės dėkts. Vieju ē perkūnėju vėsuokiū atlaikės... Tira ē giva žemaitėška šėrdi tabtorėntīs.

„Vėnta, Vėnta, to žemaitiū švėnta...“
Lėpuom žėmīn – i Vėlnio. Ėšgėrdum dā bėlde-sioka par tus sluovėku kalnus – kāp skobiedams kas lėptom par anus... Jau kėimė atsėsokuom paveizitė. Aukštā – Onglickienė, vėrtovės longa platė atsėdariusi, vėsa pārsėkvėmpusi... Ka muojoun mums, ka muojoun abėdvėm ronkėm... Ėš vėsuos sīluos. Sostuojoum, muojevuom ē mas. Ronkas sojimas aukštīn kieliem... No kon kėta! Kāp kėtėp baatsėdėivuotė...

Solėpuom i autuobosa. Čė jau vėsas muotrėškas nabsotoriejuom ašarieliū tiliūn ē griaudžiūn. Leiduom anuoms... Lai srūn... Tuoks bi dūšės atsaks i ton vėskon, kon matiem, kou prabaguotiejuom, kou šėrdelės sosėgėldiem Onglickius aplonkėn...

...Ėšvažiounam. Nieka padietė negalem. Ožvės jou ašaruoms srova so mumis važiavusi muokītuojė Abruomaitienė Vijuoleta. Anuos tievoks tėp pat bova muokītuos. Dėrba karto so Onglėckio. Atsėmėnė ons. Pasakuojė daug kon. Jau toukart nabsotoriejė Vijuoleta ašaru. Tuos ašaras – dā kāp ē savuotėšks pašluovėnėms artėmūn žmuoniūn, artėmuos dūšė kūrības. Kāp ē pagarba senūju žmuoniūn duorībīems ē stėpībė. Tuo vėskuo dā matiem i sena onžoula panašėm Onglickie.

Praejė jau daugiau kāp 30 metu. Atmėnam ton gėli mūsa jauduli, tas tilės nevalduomas ašaras. Anuos nebova joudas... Ė po tėik laika tabjem ē džiaugsmos: Puoeta Onglicki dā gīva aplonkiem, dā ons ē 1938 metās ēšleista sava antuoluogėjė „Žemaičiai“ pats pasėrašė. Ė mūsa apselonkīma ivertėna žuodės, ka tuo anuo nomūsė nikumet nebova bovėn.

Onglickienė Jenina mėrė 1997-ās, Puoets Onglickis Stasis – 1999-ās. Lai būn anodo abodo Švėisiasiusė Dongaus Suodnūsė. Vuo mas, kas ont svieta dā tabrailėniejem, vės pasėskaitisem Onglėckė žemaitėškus eilieraščius „Kėnstoutė“, „Truobalė pri opės“, „Mamalė“ ē kėtus. Dainiousem tīkė „Vėnta, Vėnta, to žemaitiū švėnta“. Jug ta Vėnta, Onglėckė tėp dailė apdainiouta, omžiū omžius raitīsės dā po mūsa pėivas, omžiū omžius kuožna pavasari anon gluostīs ēivas...

„Vėnta, Vėnta...“. Tėi Onglėckė žuodė švėntė vės gluosta ē mūsa šėrdīs, ē vėsa žemaičiu žemėlė švėnta.

Klaipieda, 2024 metu balondīs

„Ši akcija pakeitė mūsų istoriją“

Skirta Baltijos kelio 35-mečiui pažymėti

Plungiškiečiai Baltijos kelyje.

B. Kleinausko asmeninio archyvo nuotr.

1989-ųjų rugpjūčio 23-ąją, praėjus pusei šimtmečio nuo Molotovo-Ribentropo pakto pasirašymo, trys Baltijos sesės – Lietuva, Latvija ir Estija nusprendė pareikšti protestą dėl šių Slaptųjų protokolų bei okupacijos susikibdamos rankomis gyvoje 650 kilometrų ilgio kelio grandinėje.

Plungiškiams buvo paskirta į šį Gyvybės žiedą prisijungti Panevėžys – Pasvalys kelio 353 – 355 kilometruose. Pasak tądien dalyvavusių gyventojų, iš mūsų miesto nuo Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios vyko pilni autobusai ir automobiliai, ekipažai pajudėjo ir iš kaimiškųjų vietovių.

Rezistencijos metraštininkas, fotografas Alfonsas Beresnevičius ir Baltijos kelią autobusu vyko su šeima – žmona Janina bei dukromis

Jolanta ir Diana. Pilna prisirinko entuziastingai nusiteikusių plungiškių ir didelį autobusą. Pasak A. Beresnevičiaus, jie važiavo link Pasvalio su trukdžiais. Šiauliuose vairuotojas pasirinko neteisingą (vietinės reikšmės) kelią, tad nusuko į Pumpėnus Šiaulių rajone. „Sustojome, išlipome, ten buvo ir kitų vietovių žmonių. Visi giedojo, dainavo, buvo padėtos gėlės ant autostrados...“ – prisiminė pašnekovas. Jis nuėjo pasižvalgyti ir į Pumpėnų miestelį, kurio centre pamatė pastatytus tris didelius, it žmogui skirtus karstus su trijų Pabaltijo valstybių simbolika. „Turbūt tai vietiniai sugalvojo“, – spėjo fotografas. Vėliau jis prisijungė prie kitų, jau susikabinusių rankomis lietuvių. Pabuve, išreiškė savo pritarimą, kartu su kitais Beresnevičių šeima sugrįžo į

Baltijos kelyje – ir gėlės...

Plungę.

Buvęs sąjūdielis Pranas Juška laimingai iki paskirtos vietos nuvyko savuoju „Zaporožiečiu“. Ekipažą sudarė žmona Justina, dukra Ramutė ir plungiškę rusų kalbos mokytoja. „Išvažiuojame anksti rytą, važiuojame tiesiai, nieko nelenkėme ir suspėjome“, – džiaugėsi plungiškis. Toje vietoje jie dar laukė apie dvidešimt minučių, kol visi sustojo, susikabino rankomis. „Žmonių buvo daug, nereikėjo rankų ištiesti. Visų buvo labai pakili nuotaika, ypatingai dukra džiaugėsi, sakė: „Ir aš pamačiau Baltijos kelią...“. Grįžtant prie kelio pastebėjo stoviniuojančius, draugiškai bendraujančius žmones, kai kur matėsi pastatytos palapinės. P. Juška patikino, jog tiek jam, tiek namiškiams tai buvo įdomus, prasmingas gyvenimo įvykis.

Plungės sąjūdielis, pedagogė Vida Turskytė buvo viena iš kelionės organizatorių – kartu su kitais sąjūdiečiais ieškojo autobuso. Pameną, jog vienas kitas gyventojas vairuodavo savo „Žiguliuką“, bet kiekviena įmonė turėjo savo autobusą. Pasak moters, žmonės buvo tokie vieningi, jog atėjusieji ir netilpusieji į autobusą buvo priimti nepažįstamųjų ir savas mašinas, nė vienas norintis dalyvauti nebuvo paliktas.

„Prisimenu, kai 1988 metais mes, sąjūdiečiai, pradėjome dalyvauti mitinguose, protestuose,

nebuvo daug plungiškių, kurie nebijotų važiuoti. Ir draugai, ir darbe paklausdavo: „Ar nebijote?“ Praėjo tik vieneri metai ir niekas nebebijojo, visi išdrąsėjo. Aš tada dirbau buvusioje penktojoje vidurinėje mokykloje lituaniste, mano auklėtiniai buvo šešiolikmečiai, kelios mergaitės iškart pasakė norinčios vykti į Baltijos kelią ir kitiems pranešė, – pasakojo V. Turskytė. – Dar buvo keletas mano klasės tėvų, kurie man pradėjus dalyvauti sąjūdžio veikloje, nerimaudami klausė, ar tai nepakenks ir jų vaikams, nes juos mokau... Ir vykstant į Baltijos kelią, žiūriu, atėjo viena iš mergaičių prie autobuso, o jos prieš metus dar besibaiminusi mama įdavė pilną maišą sumuštinėlių. Ir kai grįžus rudenį į mokyklą aptardavome su mokiniais, kas buvo vasarą išpūdingiausia, kiekvienas, dalyvavęs Baltijos kelyje, būtent tai išskirdavo...“

Pasak jos, rugpjūčio 23-ąją keliai buvo sausakimši, Šiauliuose jų autobusas net važiavo šaligatviais, nes gatvėje buvo pilna transporto priemonių, eismą reguliavo geranoriška milicija. Ir net tokiomis sąlygomis, ji neprisimena, jog tądien būtų užfiksuotas koks eismo įvykis – visi buvo sąmoningi, vieningi, vienas kitam padėjo. Važiuojantieji turėjo svarbią priemonę – tranzistorių, per kurį ir tėvai dar klausėsi draudžiamo „Amerikos

Plungiškiečiai prie VIA Baltijos kelio magistralės ties Pumpėnais klausosi žinių apie akcijos organizavimą.

Žemaičių dailės muziejaus archyvo nuotr. Fotografas J. Raškevičius

Tarp kalvariškių kelyje – Paulius Lenkauskas ir Antanas Bružas.

Tarp stovinčiųjų – Janina ir Vaclovas Varnagiai.

balso“.

Jų autobusas nuvyko į netoli plungiškiams skirtą kelio ruožą, kuriame jau buvo pilna privažiavusių žmonių. „Per tranzistorių pranešinėjo: „Kur esate, ten ir stokite, susikibkite rankomis“, nes Lietuvoje atvykusiųjų pakako, kai kur sustojo net keliomis eilėmis. Virš mūsų skraidė malūnsparniai, barstė gėles. Mums apie kojas netgi kūdikis dar nemokantis vaikščioti šliaužėjo – stovėjo visa Lietuva – nuo mažiausio iki vyriausio...“, – graudindamasi atviravo pedagogė. O grįžtant matė

pilnas pakelių pievelės žmonių – buvo pratęstas džiugus pasibuvimas.

„Tai, kas per tuos vienerius atgimimo metus pajudėjo, tas jau tapo nebegrižtama – ir tos emocijos... begalinis džiaugsmas...“, – apibendrino V. Turskytė, iki šiol su jauduliu prisimenanti mūsų šalies atgimimo metus, o kartu ir Baltijos kelią.

Žemaičių Kalvarijos bendruomenės pirmininkas, pedagogas, gidas Bronius Kleinauskas prisiminė, jog iš jų miestelio gyventojai

NUKELTA Į 4 PSL.

Netoli kelio buvę gyventojai geranoriškai rankomis nunešė sugedusią mašiną iki artimiausio kiemo.

Išskirtinės Lietuvos istorijos dalimi tapę mažieji kalvariškiai (iš kairės): Donata Palapytė, Jurgita Mikalauskaitė, Mantas Mikalauskas, Ramūnas Kleinauskas.

„Ši akcija pakeitė mūsų istoriją“

ATKELTA IŠ 3 PSL.

važiavo autobusais bei kas turėjo savais automobiliais. „Dalyvavo iš mūsų apie 30 žmonių, vieni vežėsi vaikus, kiti – anūkus. Kai kurie iš šių gyventojų jau iškeleliavę, kiti – tebegyvena. Kai tik paskelbė, kad vyks tokia akcija, žmonės iškart pradėjo klausinėti, kaip nuvažiuoti, – pasakojo pedagogas. – Mes, mokytojai, vyko me mašinomis. Likus pusantro kilometro iki sustojimo taško, sugedo mūsų mašina. Toje vietoje netoli kelio žmonės jau stoviniavo“. Pamatę vyrai suskubo padėti ir jų mašiną nešė nunešę į kiemą, iškvietė remontininkus. Kalvariškiai, palikę ją taisymui, nuėjo iki reikiamo kilometro pėsčiomis. Tuo metu, anot pašnekovo, žmonės buvo geranoriški, su šypsenomis, džiaugsmingi. „Visi susivieniję išreiškė protestą – norą atkurti nepriklausomą Lietuvą ir iš įvairių vietų susirinkę reikiamu metu susikibo rankomis, – pabrėžė B. Kleinauskas. – Ši protesto akcija pakeitė mūsų istoriją, pralaužė ledus. Tie nepriklausomybės daigeliai jau buvo praugę ir Žemaičių Kalvarijoje – nuo 1986-ųjų

„Visi buvo tokie vieningi, vienas kitam dėmesingi, susivieniję, tvyravo pakili nuotaika“, – sakė V. Lipskytė.

Asmeninio archyvo nuotr.

Baltijos kelias – išskirtinis gyvenimo įvykis ir buvusiam sąjūdiečiui Pranui Juškai.

D. Šimkutės nuotr.

Gyvoji plungiškių grandinė ties Pumpėnais.

Plungės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos archyvo nuotraukos (fotografas A. Beresnevičius)

Vida Turskytė.

J. Naglienės nuotr.

buvome įkūrę Vytauto Mačernio brolija, kurios dalis narių dalyvavome Baltijos kelyje“.

Alsėdžiuose gyvenanti režisierė, mokytoja ir dramos terapijos dėstytoja Vida Lipskytė, paklausta apie Baltijos kelią, entuziastingai pradėjo pasakoti, jog vykstant Lietuvos atgimimui ji draugavo su būsimu vyru Algirdu, tad pasimatymai vykdavo mitinguose, protestuose. „Jis man net žalvarinį vytį, išegamą į palta, vietoj sužadėtuvių žiedo padovanojo“, – juokėsi moteris.

Rugpjūčio 23-ąją ji automobiliu su draugais iš Vilniaus vyko ten, kur trūko žmonių – į laukus toli už sostinės. Neturintieji kuo vykti sustojo gyvajai grandinei mieste. Ta diena V. Lipskytė ištrigo į atmintį, tad patikino galinti apibūdinti ne tik aplinką, kurioje stovėjo, bet ir orą, ir drabužius kuriais vilkėjo. „Mes sto-

Žemaičių Kalvarijos gyventojai Baltijos kelyje 1989 m. rugpjūčio 23-ąją (iš kairės): B. Kleinauskas, Algirdas Mikalauskas, Vaclovas Mikūta, Antanas Antanavičius su sūnumi Gediminu, Edmundas Mickūnas ir kiti.

B. Kleinausko asmeninio archyvo nuotr.

vėjome kely, aplink kurį buvo plyni, negyvenami laukai. Buvo lietuviška vasara – ne itin karšta, danguje – reti debesėliai. Fantastika – visi buvo tokie vieningi, vienas kitam dėmesingi, susivieniję, tvyravo pakili nuotaika... Sustojome taip, kad visi tilptume ir galėtume susikibti. Pravažiavo mašina ir davė ženklą susikabinti rankomis. Praskrido lėktuvai, mėtė gėles, tai buvo šventiška, itin jaudinanti akimirka...“, – atviravo režisierė. Ilgėliau nei įprastai truko grįžimas į Vilnių, nes susidarė kamščiai, vis teko važiuojant stabčioti. Prieš baigdamą pokalbį, optimizmo nestokojanti V. Lipskytė patikino, jog užklupus sunkumams, lietuviai vėl susivienytų...

Beje, tuometiniame Plungės rajono laikraštyje „Kibirkštis“ (rugpjūčio 31 d., Nr. 102, p. 2) Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Plungės taryba paskelbė trumpą publikaciją „Baltijos kelyje visa Lietuva“.

„Rugpjūčio 23 dieną įvyko akcija „Baltijos kelias“. Akcija pavyko ir pranoko organizatorių lūkesčius.

Praėjusį šeštadienį per Centrinės televizi-

jos programą „Vreimia“ paskelbtas TSKP CK kreipimasis dar syki įrodo, jog mūsų valia siekti Nepriklausomybės pareikšta 1,5 mln. parašų (Plungės rajone daugiau nei 21 tūkst.) ir rankų susikibimu magistralėje, jungiančioje tris pavergtas Pabaltijo respublikas, yra rimtas žingsnis. Svarbiausia dabar, kad tokie TSKP CK pareiškimai neišvestų tautos iš pusiausvyros. Jų pusėje jėga, bauginimai, prievarta – mūsų pusėje šviesa ir tiesa.

Teisybės vardan turime prisipažinti, jog akcijos metu pasitaikė vienas kitas nesklandumas: ne visiems užteko vietos autobusuose, didelė dalis važiuosiujų negalėjo patekti į Plungei skirtą vietą, todėl susikibo rankomis kituose ruožuose. LPS Plungės taryba atsiprašo rajono gyventojų už visus nesklandumus. Suklydome ne iš piktos valios, o todėl, kad trūko patirties ir kad mūsų galimybės yra ribotos. Bet šie nesklandumai nepakenkė visai akcijai. Ji pasisekė ir turėjo didelį atgarsį tiek TSRS, tiek pasaulyje.“

Parengė Dalia Šimkutė

Žemaičių dailės muziejus: sunki pradžia ir jos vaizdas iš už Atlanto

Šių metų birželio 22 d. Plungėje Mykolo Oginskio rūmuose buvo atidaryta IX-oji pasaulio žemaičių dailės paroda. Tai buvo ne tik solidus renginys (jei esi išikūręs kunigaikščių rūmuose, tai gal ir privalu), bet ir išpūdingas reginys. Netikėta buvo dvaro arklidžių patalpose išvysti Plungėje gimusio, bet Niujorke gyvenančio vizualaus meno kūrėjo Žilvino Kempino darbus. M. Oginskio dvare išikūręs Žemaičių dailės muziejus šiais metais pažymi savo 30-tąjį veiklos jubiliejų. Tokiomis progomis visada atsigręžiama į pradžių pradžią, kurią dar ne vienas plungiškis gerai prisimena.

Buvęs Vilniaus dailės akademijos rektorius ir prorektorius profesorius dr. Adomas Butrimas savo asmeniniame archyve turi muziejaus atidarymo iškilnių Plungėje aprašymą, kurį pateikė JAV leidžiamas laikraštis „Darbininkas“ ir pirmojoje parodoje eksponuoto dailininko Juozo Bagdono laišką jam. Iš jo ir po tekstu nurodytų raidžių j.p. suprantame, kad straipsnio autorius yra Šašaičių kaime (dab. Žemaičių Kalvarijoje) gimęs rašytojas, poetas, menininkas, dailės ir teatro kritikas Paulius Jurkus. Jis publikaciją parengė remdamasis J. Bagdono parsivežta iškilnių filmuota medžiaga ir tikriausiai paties dailininko pasidalintais išpūdziais.

Šias metais sueina 20 metų ir nuo straipsnio autoriaus mirties. Jis į gimtosios parapijos kapines sugrįžo po mirties, o J. Bagdonas Lietuvoje dar kurį laiką gyveno (palaidotas Kaune, Eigulių kapinėse). Pasaulinės žemaičių parodos apjungia ne tik šiame regione gyvenančius dailininkus, bet ir po visą žemės rutulį išsiblaškiusius kraštiečius, kurie kartais tik savo darbais sugrįžta į Žemaitiją.

Profesoriui sutikus, pateikiame „Žemaičių saulutės“ skaitytojams Niujorke leisto laikraščio perspausdintą straipsnį apie Žemaičių dailės muziejaus gimimą ir J. Bagdono laišką A. Butrimui. Straipsnio iškarpa Vilniaus dailės akademijos tuomečiam prorektoriumi dailininkas atsiuntė kartu su kita publikacija, kurioje rašoma, kaip 1993 m. Varniuose buvo įkurta Žemaičių akademija – visuomeninė organizacija, jungianti visus šio krašto praeitį tiriančius žmones. Suprantama, kad iš vaizdajuostės rašant straipsnį, buvo neišvengta klaidų. Tas, kurias žinojo, pataisė pats J. Bagdonas. Perspausdinant straipsnį, jos nurodytos. Nekyla abejonių, kad apie kunigaikščius Oginskius kalbėjo iškilni Plungės kraštotyriminkė Eleonora Ravickienė. Laikas eina, o su juo išeina ir žmonės, bet užfiksuotas įvykis padeda mums gaivinti atmintį, saugo praeitį ir mezga ryšius tarp atskirų kartų bei po visą pasaulį išsibarsčiusių žemaičių.

Povilas Šverebas

Platelių meno mokyklos mokinių dailės paroda

Rugpjūčio 14 d. – spalio 1 d.
Platelių dvaro arklidėje (Didžioji g. 22).

Kviečiame aplankyti.

Žemaitijos nacionalinio parko inf.

Dail. Juozas Bagdonas Plungėje įžengė į kunigaikščio Oginskio rūmus

Dail. Juozas Bagdonas, gyvenęs Woodhaven, NY, gegužės 28 d. išvyko į Lietuvą, grįžo liepos 23 d. Su savim parsivežė vaizdajuostę, kuri parodo, kaip jis iškilmingai įžengia į kunigaikščio Mykolo Oginskio rūmus Plungėje. Rūmuose atidarytas Žemaičių dailininkų muziejus, ir Bagdonas yra pirmasis dailininkas, su savo kūriniais įžengęs į tuos kunigaikščio rūmus. Šiuo faktu pradedamas kurti žemaičių dailininkų muziejus. Iš visų pasviečių bus surinkti žemaičių dailininkai, kad savo kūryba praturtintų Žemaitiją ir tuo pačiu Lietuvą. Praeitais metais dailininkas lankėsi Lietuvoje. (Išvyko gegužės gale, grįžo liepos 14 d.) Jo kūrybinės parodos buvo Vilniaus dailės muziejuje, Kauno parodų rūmuose. Šiomet keliaudamas dail. Bagdonas svajojo apie parodą Klaipėdoje. Vežėsi su savimi ir naujų nedidelio formato paveikslų. Tikėjosi tuos kūrinius prijungti prie praeitų metų parodų likučių, ir taip sudaryti Klaipėdos parodą. Bet įvyko kitaip.

KODĖL PLUNGĖJE?

Dail. Bagdonui esant Vilniuje, paskambino Liudvika Žeruolytė ir pasiūlė, ar jis nenorėtų savo kūrinių parodą surengti Plungėje. Iš karto kilo klausimas: kodėl Plungėje?

Taip ir paaiškėjo visa istorija. Plungės kunigaikščio rūmai buvo garsenybė praeito amžiaus gale ir šiame amžiuje. Čia yra 50 ha parkas su 7 tvenkiniais, daugybė kitų pastatų, kur buvo muzikos mokykla, orkestras, administracija. Rūmai per karą nukentėjo, išdegė jų vidus, bet lauko sienos liko. Jie buvo paviršutiniškai atremontuoti. Čia įsikūrė mokykla. Dabar dar veikia statybininkų mokykla, kuri šiais metais baigia savo darbą, išleisdama paskutinę laidą.

Į tuos rūmus taikėsi kai kurie Plungės administracijos žmonės, norėjo juos sukومercinti, įrengti kazino lošimo rūmus, viešbutį, pasilinksminimo sales. Vieta labai patogi, pakeliui į Klaipėdą.

Tam pasipriešino Švietimo ir Kultūros ministerija, prieštaravo ir Plungės kultūros darbuotojai. Reikėjo skubėti, kad rūmai neatitektų komersantams. Tokiu būdu būtų sunaikintas ir kunigaikščių Oginskių, kultūros nešėjų Žemaitijoje prisiminimas. Kunigaikštis Mykolas kalbėjo žemaitiškai, draugavo su paprastais žmonėmis. Vienas iš jo mylimiausių asmenų buvo kun. Juozas Tumas-Vaižgantas, kurį kunigaikštis ne kartą parėmė.

Taigi, rūmuose sumanyta įkurti žemaičių dailininkų muziejų. Ir kai Bagdonas atvyko į Vilnių, tai jis ir buvo paklaustas: ar sutiks įžengti į kunigaikščio rūmus. Dailininkas sutiko.

J. Bagdonas savo dirbtuvėse Rimkevičių namuose. Plungė

Po to jis išvyko į Kauną ir apsigyveno pas gimines. Buvo nuvykęs į Plungę apžiūrėti, kaip visa tai atrodo. Aplinka jam padarė gerą įspūdį, o dar geresnį plungiškių mielas entuziazmas.

IŠKABINAMI J. BAGDONO KŪRINIAI

Šį projektą parėmė ir Vilniaus dailės muziejus ir Čiurlionio muziejus Kaune. Jie atidavė dalį

turimų dail. J. Bagdono kūrinių. Taip į Plungę buvo nuvežta visai graži kolekcija, iš viso net 60 paveikslų.

Vietoje buvo baigtas jų sutvarkymas. Salėse iškabinta 40 kūrinių, saugyklon padėta 20. Paroda suruošta per dvi dienas. Atėjo talkininkai savanoriai. Pirmiausia reikėjo aukštai prie sienų prikalti moldingus, ant kurių būtų galima pakabinti paveikslus. Ir tai padarė savanoriai, atsinešę savo medžiagą.

Paroda įrengta antrame aukšte, kur kadaise buvo kunigaikščio valgomasis.

Į parodos atidarymą susirinko svečiai iš Vilniaus, Kauno ir iš pačios Plungės.

ORKESTRAS GROJA BALKONE

Pirmiausia į rūmus atžygiavo dūdų orkestras. Iš viso apie 20 muzikantų. Visi uniformuoti, su raudonais švarkais. Jis įsikūrė dideliame balkone, kuris kyšo virš centrinių rūmų durų.

Kodėl orkestras?

Visi Oginskiai, o jų buvo labai daug istorijoje, mėgo muziką, ją globojo. Savo centriniam dvare turėjo operą, orkestrą. Kunigaikštis Mykolas Kleopas buvo paskutinis senosios Lietuvos išdininkas (finansų ministeris), ir kompozitorius, rašė polonezus, net operas, orkestre grojo pirmuoju smuiku. Jo sūnus Irenijus atsikėlė į Rietavą, o jo sūnūs: Bogdanas liko Rietavos, o Mykolas – Plungėje. Abu turėjo muzikos mokyklas ir orkestrus.

Tai suprantama, kad į tokius rūmus įžengęs, turi griebtis muzikos. Ir dar daugiau, žmonės kalbėjo, kad muzikantai grojo Mykolo Kleopo sukurtą polonezą „Atsisveikinimas su tėvyne“.

Muzika iš balkono skambėjo ir parke, ir rūmuose.

SU IŠKILME ĮVEDĖ RŪMUS

Rengėjai dailininką išsivedė į aikštę priešais rūmus. Čia jį apsupo mergaitės, kurios dėvėjo tautiniais drabužiais, o ant galvos turėjo didelius laukinių gėlių vainikus. Vainikuose buvo daugiausia mėlynų rugiagėlių. Mergaitės nešė ilgas tautines juostas ir taip, apsupę vainikuotų mergaičių, svečią dailininką atvedė prie didžiųjų rūmų laiptų.

Čia laukė tautiniais drabužiais pasipuošusi mergina su rankšluosčiu ir su duonos kepalėliu rankose.

Visą laiką dūdų orkestras grojo maršą. Palyda ir svečiai suėjo į muziejaus didžiąją patalpą.

Įžengus į rūmus, jungtinis choras uždainavo. Vadovavo mergaitė, gro-

NUKELTA Į 6 PSL.

Dailininko Juozo Bagdono laiškas profesoriui dr. Adomui Butrimui

Gerbiamas Pof. Dr. A. Butrimai, siunčiu „Darbininką“ 2 numerius, kuriuose P. Jurkus aprašo Varnių konferenciją ir mano parodos Žemaičių Kultūros Centre atidarymo iškilmes. Jurkus rašo greitai, todėl dažnai pasitaiko ir netinkamų išsireiškimų. Bet tai jo stilius.

Dėl p. V. Balčiūno man duoto įgaliojimo pavidimo žemaičių dailininkų darbų rinkimo ir sugražinimą į Žemaičių Dailės Muziejų, - nedaug ką galiu pranešti. Beveik absoliuti dauguma žemaičių dailininkų, gyvenančių ar perkelti Lietuvon. Tik New Yorke gyvenančio Česlovo Jonušo, ir prieš daug metų mirusio Liudo Vilimo darbų Lietuvoje nėra. Č. Jonušo keli paveikslai (prieškariniai) yra M. K. Čiurlionio muziejuje Kaune. Kolekcionieriai, kurie turi žemaičių dailininkų paveikslų, dar nemano jų perleisti muziejui. Tad viskas, dar ateities reikalai.

Iš Plungės p. D. Malakauskienė man rašo, kad pamažu atremontuoja daugiau kambarių, ir, kad gavo savo žinion visą kairįjį fligelį. Tai gerai.

Mano supratimu, - Muziejuje pirmiausiai turėtų būti eksponuojami senosios kartos gyvųjų ar jau mirusių dailininkų kūriniai. O, tai būtų: - Adomo Galdiko, Liudo Truikio, Antano Gudaičio, Broniaus Pundziaus, Česlovo Kontrimo ir kitų. Vėliau, - mano kartos: - Telesforo Valiaus, Pauliaus Augio-Augustiničiaus, Alfonso Dargio ir t. t. Jaunesnieji gali dar palaukti. Tai yra visų muziejų metodas-praktika.

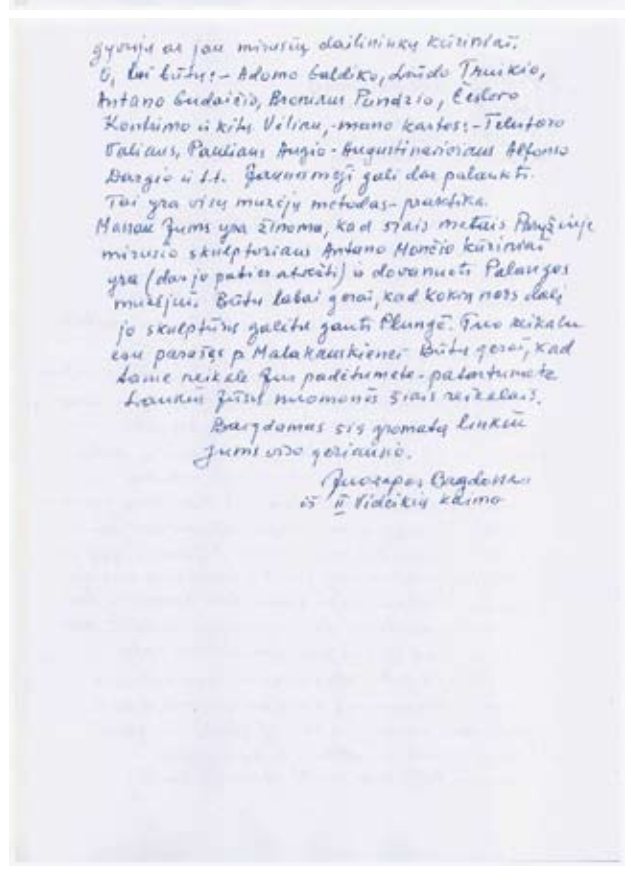
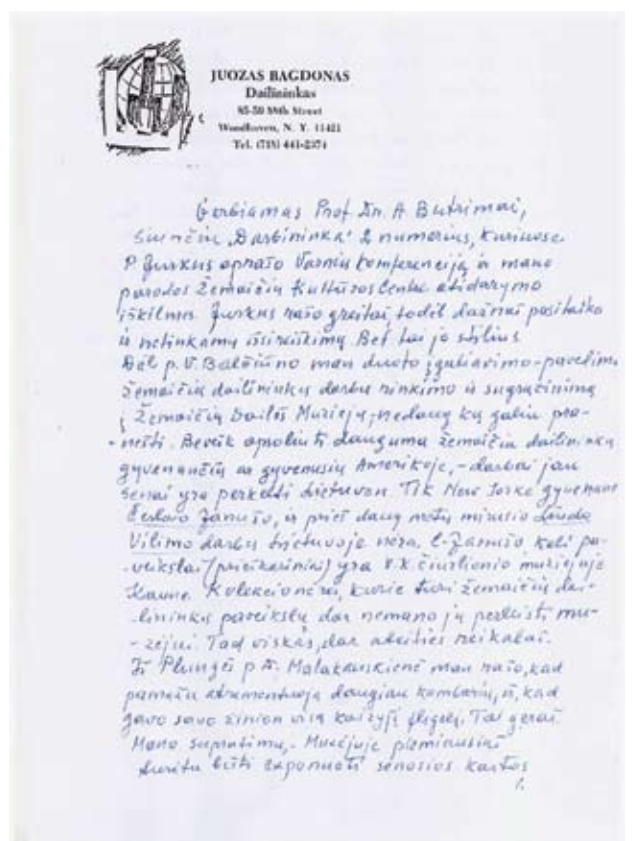
Manau Jums yra žinoma, kad šiais metais Paryžiuje mirusio skulptoriaus Antano Mončio kūriniai yra (dar jo paties atvežti) ir dovanoti Palangos muziejui. Būtų labai gerai, kad kokią nors dalį jo skulptūrų galėtų gauti Plungė. Tuo reikalu esu parašęs p. Malakauskienei. Būtų gerai, kad tame reikale Jūs padėtumėte - patartumėte.

Laukiu Jūsų nuomonės šiais reikalais.

Baigdamas šią gromatą linkiu Jums viso geriausio.

Juozapas Bagdonas iš II Videikių kaimo

Teksto kalba netaisyta

Dail. Juozas Bagdonas Plungėje įžengė į kunigaikščio Oginskio rūmus

ATKELTA IŠ 5 PSL.

dama smuiku ir garsais nuspalvindama visą kūrinių. Gal tai buvo kunigaikščio Oginskio kompozicija, o gal ir kito lietuvių.

Vienas iš rengėjų, jaunas ir žvalus vyras, pradėjo šias iškilmes, padėkdamas poeto Justino Marcinkevičiaus eilėraštį, kur iškeliamas kūrybos prasmė, žmogaus altruizmas: ne dėl savęs tai daroma, o dėl kitų...

PASAKYTI SVEIKINIMAI

Iškilmes buvo atvykęs iš Vilniaus Švietimo ir kultūros ministro pava-

duotojas Vytautas Balčiūnas. Jaunas vaikinys (J. Bagdono ranka pataisyta į vyras – P. Š. pastaba). Jo kalba buvo išpūdinga, jautri Tai džiaugsmas, kad šie rūmai, tiek laiko tarnavę kultūros reikalams, vėl grįžta tarnauti tiems patiems poreikiams.

„Lietuvoje Oginskių rūmai švyti ypatinga meno šviesa, kultūros šviesa“ – kalbėjo ministro pavaduotojas. „Ta kultūros šviesa ir yra viena centrinė idėja, kad šiandien visa tai deklaruojama ir pradedama įgyvendinti. Istoriskai Žemaitijos palikimai koncentruojasi Alkos muziejuje Tel-

šiuose, meninė atmintis koncentruojasi šiuose rūmuose. Čia bus sugražinti visi žemaičių kūrėjai iš visų pasviečių, kalbėjo Vytautas Balčiūnas, – Žemaitijos muziejaus kelias ir pradedamas dail. Juozo Bagdono kūryba“.

Sveikinimo kalba pasakė ir Čiurlionio muziejaus direktorius Česlovas (J. Bagdono pataisyta Osvaldas –P. Š.) Daugelis, pažadėdamas bendradarbiauti ir talkinti. Kalbėjo ir buvęs ilgametis Čiurlionio muziejaus direktorius Petras Stauskas.

Taip pat iškilmėse dalyvavo ir Plungės rajono

pirmininkas V. Sinkevičius.

Eleonora Radvickienė (turi būti Ravickienė – P. Š.), tautotyrininkė, šių rūmų artumoje išgyvenusi 40 metų, visą gyvenimą tyrinėjusi Oginskių istoriją, pakalbėjo apie Oginskius, apie Plungės Oginskių praeitį.

Paskutinė kalbėjo Danutė Malakauskienė, rajono kultūros reikalų vadovė, jauna, sumani ir žvali moteris. Jautriai pasidžiaugė, kad štai ateina nauji laikai – štai grįžta išeiviai, kad čia turime dail. Juozą Bagdoną. Ji pastebėjo kad, didžiausią vaidme-

nį suvaidina provincija, maži miesteliai ir kaimai. Gerai, kad į provinciją grįžta kultūra ir dvasingumas, visa tai, kuo turtinga buvo lietuvių tauta. Ir provincijoje turi atgimti kultūros gyvenimas. „Ačiū, kad esate su mumis“, – baigė savo kalbą Danutė.

Po kalbų sveičiui ant peties uždėjo platus rankšluostį, lyg apjuosė jį. Rankšluostyje įauti žodžiai: „Lietuviais esame mes gimę“. Choras tada ir užtraukė šią giesmę. Tuo metu mergaitės vis nešė gėlių puokštes ir įteikė dailininkui.

Dailininkas savo kal-

boje prisiminė, kad į šiuos rūmus įžengė prieš 70 metų. Tada buvo pirmos klasės gimnazistas. Padėkojo visiems už tokį gražų ir nuoširdų priėmimą.

Po kalbos dailininką pasodino į kėdę, choras giedojo „Ilgiausių metų“, o publika ėjo sveikinti svečio, vis nešė ir nešė gėles.

Orkestras visą laiką grojo balkone.

Staiga į orkestro garsus įsijungė šampano butelių pokšėjimas. Pakilo taurės. Juk tai didelė pradžia įvykių, kurie čia išvystys išpūdingą žemaičių dailininkų muziejų.

Sėkmės jums! Linkime organizatoriams nepailsti, nesustoti. Kilnūs jūsų norai ir darbai! Jie stiprina ir puošia Žemaitiją, o tuo pačiu ir Lietuvą! (p. j.)

Teksto kalba netaisyta

10-oji Vilniaus tarptautinė dailininko knygos trienalė 2024

„10-oji Vilniaus tarptautinė dailininko knygos trienalė 2024“ – tęstinis tarptautinis tarpdisciplininis meno projektas.

Vilniaus tarptautinė dailininko knygos trienalė – tai daugiau, nei paroda, paskaitos ar kūrybinės dirbtuvės. Tai tarptautinis dailininko knygos judėjimas, į vieną dailininko knygos kūrėjų šeimą jungiantis daugybę menininkų, kuratorių, muziejininkų ir galeristų iš Lietuvos ir užsienio šalių. Šio meninio judėjimo centras – Vilniaus miestas.

10-osios jubiliejinės Vilniaus tarptautinės dailininko knygos trienalės tema – „Būti“ – kilo mąstant apie situaciją pasaulyje, konfliktus tarp valstybių, krizes ir pandemijas, kurias asmeniškai paliečia kiekvieną iš mūsų, ir kiekvienam sukelia įvairių egzistencinių klausimų. Netikėti ir nepatogūs klausimai anksčiau kildavo ne mums, o kitų, „tolimų“ šalių gyventojams. Būti? Kaip būti? Ar apskritai būti, kai blogio daugiau nei gėrio? Ar šių laikų kontekste įmanoma būti žmogumi? Į šiuos klausimus turime atsakyti ne kam nors kitam, o patys sau, nors atsakymus ne visada pavyksta rasti.

Dailininko knyga – tai ne tik konceptuali knyga, bet ir meno objektas, turintis aiškiai išreikštą idėją, realizuotą per įvairias knygų struktūras ir formas, naudotas

šimtmečius. Dailininko knygoje susijungia žodis ir vaizdas, tradicinės knygos principai ir tarpdisciplininis menas.

Kurdamas šiuolaikinę dailininko knygą, menininkas naudoja įvairias medžiagas: popierių, medieną, akmenį, stiklą, metalą ir kt., būdingas labiau skulptūrai ar kitai meno kryptim. Tokios knygos tikslas – ne iliustruoti tekstą (dažnai dailininko knygoje teksto visai nėra), o perteikti idėją per skirtingų medžiagų santykį. Dailininko knyga – unikalus vieno egzemplioriaus arba riboto tiražo kūrinys, sunumeruotas ir pasirašytas autoriaus.

Dailininko knygas, sukurtas tema „Būti“, pateikė 197 menininkai iš 41 pasaulio šalies.

Tarptautinė vertinimo komisija parodai atrinko 77 dailininko knygas iš 29 šalių. Pagrindinė premija skirta menininkei Jeong-Eun Lee iš Pietų Korėjos. Garbės premijos – penkiems menininkams: Barbarai Beisinghoff (Vokietija), Carmelo Cacciato (Italija), Eevai Louhio (Suomija), Emai Shin (Australija) ir Yuko Wada (Japonija).

Projekto organizatoriai: Circle „Bokartas“ & Artist's Book Museum Vilnius

Projekto kuratorius – prof. Kęstutis Vasilūnas

Projekto partneriai: Vilniaus dailės akademija (Vilnius, Lietuva) IAKH: Globus Galerie + Edition Lebensretter (Leip-

cigas, Vokietija) Scuola Internazionale di Grafica (Venecija, Italija) Lietuvos nacionalinis dailės muziejus (Vilnius, Lietuva) Plungės miesto viešoji biblioteka (Plungė, Lietuva) Kunst- und Museumsbibliothek (Kelnas, Vokietija)

Evanston Art Center (Evanstonas, JAV) Reed Library of the State University of New York at Fredonia (JAV) The Morgan Conservatory (Klivelandas, JAV) Biblioteca del Hospital Real (Granada, Ispanija)

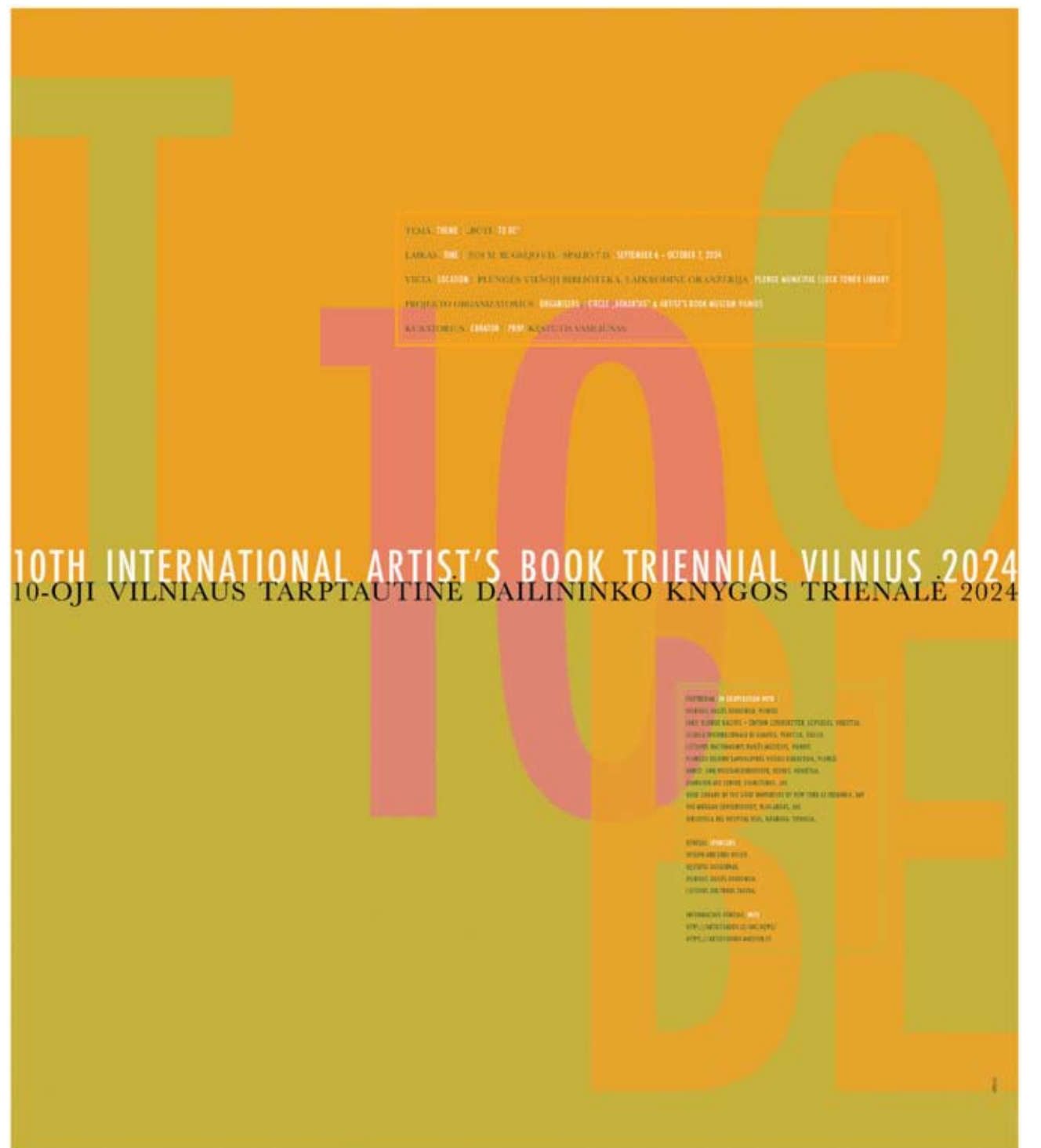
Projekto rėmėjai:

Joseph and Ludi Visser Kęstutis Vasilūnas Vilniaus dailės akademijos Meno ir mokslo projektų fondas Vilniaus dailės akademija, Grafikos katedra Lietuvos kultūros taryba

Informacija: <https://artistsbook-museum.lt>

2024 m. rugsėjo 6 d. 16 val. Plungės viešojoje bibliotekoje laisvą atidaroma paroda „10-oji Vilniaus tarptautinė dailininko knygos trienalė 2024“.

Paroda Plungėje veiks 2024 m. rugsėjo 6 d. – spalio 7 d.

KŪRYBOS PADANGĖJE

Laura Lu: Mano akių raukšlėse teka gyvenimas

Nubudusios
vaidingomis
skraidyklėmis
vaivorais
gęsta
dreblapės
leipsta
glaudžiai
varvais
nusimušusios
akiduobėn
sukritusios

Laura Lu ("Mintys" 2018.05.21.).

Šiandien
dievas sutrikęs
išsigėrė paskutinį
vyną
žaisti pabodo -
tvarinys nesupranta
taisyklių
mokinti
iš naujo -
tingisi
šiandien dievas -
sutrikęs
nebežino
kuom užsiimti

Laura Lu (2018.08.25. "Kuom užsiimti").

Kolei vasarą karštis -
gerai
nė vienos
apie nieką mintelės
tik mosavimas rankų -
nutvėrus kokią tai skiautę:
popieriaus, kartūno
vėduoji vėduoji
galva ilsis
nė vienos mintelės

Laura Lu (2018.08.06. "Mintelė ilsis").

Velniop tavo utėlėtus protėvius
dainuoja senė italė
darbininkų kvartale
netoli Romos paplūdimio
į kurį niekada neužklysta
turistai
išdidūs transvestitai
prekybcentriuose
renkasi šviežią grietinę
o tie neišdidūs - žarnokus
prikimštus
riebiais makaronais
dėjau ant tavo utėlėtų protėvių
ir tavo galvos
ją sapnuoju nukirsdintą
pamestą kur po tiltu
raudonos lūpos dainuoja itališkai
gašliai nusirengia vienuolės
ir pakabina savo kelnaites

Laura Lu

Gimė Milašaičių k. Plungės r.
Gyvena Telšiuose.

2017 m. išleista poezijos knyga „Votai“. Galima rasti Plungės, Rietavo, Klaipėdos rajono savivaldybių viešosiose bibliotekose.

Nuo 2018 m. LNRS (Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjungos) narė.

Publikacijos: Lietuvos kultūros, kūrybos, savasties ir tautotyro spaudiniuose „Gintaro giminė“, tarptautiniuose poezijos ir prozos almanachuose „Tas rankų švelnumas“, „Priimk pavasarį į širdį“, Plungės ir Rietavo krašto žemaitiškai rašančiųjų knygoje „So meilė Žemaitėjė“, „Žemaitiu žuodis“ – skirtas Žemaitėjės 800 – metiui ir Skouda mūšė 760 – uosiuoms metėnims, „Europe at home“ – 30 - ies Europos miestų fotomenininkų ir rašytojų projekte, į kurį delegavo Plungės rajono viešoji biblioteka.

priemiesčiuose kur visi valgo ir geria
velniop tavo rūpesčius

Laura Lu (2018.09.29. "Velniop").

Čiučiuoji čiuoji
skaičiuoji
valandas
avis
tikėjimą
gimtadienius
žodžius
galiausiai sukneles, kurias turi ir nepatinka
išibrendi tai ežeran, tai jūron
raibuliuoja kojų pirštai

smenga jau kelėnai
nusigąsti
nusipurtai
buvai lyg ir prisnūdus
vėl viena, dvi, trys,
keturios...
avys
kad jas kur galas
viena, dvi, trys
keturios...

Laura Lu (2019.06.19. "Nemiga").

Kartą
mažapapė Psichė
prakeikė
savo Riudigerį
pamelavo tas jai
trečiąją akį atversiąs

ir girdės ji
ne žemės giesmes
ir regės ji
lapijų šviesas
piršto mostu -
keisis pasaulis:
piktųjų veislei
nudengs nuogumą
šašais pavėrs
išplėšas ir turtą

pailso
nuo melo
mažapapė Psichė
į ūksmes
be padangtės
nutrenkė
savo Riudigerį

Laura Lu (2019.08.05. "Kartą").

Seniai seniai, kai
vienintelė susisiekimu priemonė buvo asilas
arba nuvargęs kuinas
naujienas bei dorovinius priesakus
tempė ant vargšų gyvūnų nugarų
luitais
pasitaikė tame tarpe ir dešimt
akmeninių įsakymų
buvo toks vienas iškaldintas
negeisk!
varge
varge
ar pačiam oda neišmuša spuogais?
kaip įmanoma negeisti
„savo artimo namu,
savo artimo
ar bet ko, kas priklauso tavo artimui“
kaip įmanoma nepavydėti
garbės, šlovės ir turtų
ar tas asilas nešės luitus durnas
ar tas kuinas

Laura Lu (2020.01.06. "Luitai").

Mano akių raukšlėse
teka gyvenimas
mažas ir didelis
kai išsiskleidžia
nustebimai
vakar matei giedrą
šiandien lietų
per tą patį
durų plyšį

Laura Lu (2020.07.03. „Nustebimai“).

11-asis Žemaitiu kultūros draugėjęs sovažiavėms

ATKELTA ĖŠ 1 PSL.

Baltėjęs nu galotėnė ožkariavėma.

ŽKD Telšių pavieta pėrmėninks Dacios Andrios prieš kėik tatā metu pasiūluojė tuokė svarbė dėina – lėipas 13-ta – mėnavuotė kāp Pasaulė žemaitiu vėinībės dėina. Ė tradicėjė poikiausė prigėjė.

Lėipas 13-uoji bova pasėrinkta Ė ŽKD sovažiavėmou. Vo Telšių kultūras cėntros ėštaisė vėsa puograma. Dorbės skve-

Atmėnėma pluokštė 1545 metu privilegėjės Žemaitems primėnėmou – pri Dėdėliuosės Žemaitiu sėinas Telšiūs.

rė, pri paminkla Dorbės mūšiuo atmintė, tas ivikis Ė bova pamėnavuots. Skombiejė sveikėnėmā Ė dainės. Šalėp skvera, Respublėkas gatvie, bova šuokams tradicėnis šuokis „Grandskvers“. Šuoka 400 žemaitiu – naus rekuords! Vakarė amfiteatrė pasėruodė muoderniuojė folkluora gropė ėš Latvėjės „Tautumeitas“. Žemaitė sosėtėka so latvės. Senuoji kultūra sosėjungė par naujės tradicėjės.

Vaitkaus Kėstotė nuotr.

Plungė

Skaituovės Ugnės pasveikėnėms.

Eugenija VAITKEVIČIUTĖ

Lidijos Šimkutės knygos „Mintis ir uola/ thought and rock“ pristatymo kalba

Pirmiausia, mielieji – pora amžininkų žodžių apie laiką, nuo kurio viskas prasidėjo. Citata iš Australijos lietuvių metraščio, 1961 m.: „... iš pirmojo pabaltiečių transporto Australijon, kuriame buvo 439 lietuviai, 40 tautiečių, tikrų ir netikrų viengungių, narsių, gyvenimo vėtytų ir mėtytų vyrų, kastuvu, kirka ir kūju ėmėsi užsidirbti kasdienę savo duoną, vyna ir alų, ne kartą aktyviai reaguodami prieš senuosius šio krašto gyventojus, išūliai reikalaujančius visur kur kalbėti australiškai... Maltiečiai ir italai iš palapinių stovyklos eidavo į laukus pasikalbėti savąja kalba... Gi lietuviai kalbėdavosi lietuviškai, kur ir kada tik jiems patikdavo. Tada visą reikalą sprėsdavo muštinės ir policija (...). Tie laikai nūdien jau užmiršti...“ (1). O kaip 1961 m. išreiškė

viltį tuomet juodadarbis Australijos krūmynų kirtėjas J. Bušodilgė, „Besiplečiantis Yallourno ir apylinkių pramonė nuskuta kalnus, užlygina daubas, o vargšas busas („bush“ – „krūmai, krūmynai“) vos tik spėja trauktis. Čia ir lietuvis savo sunkiu darbu, savo atkaklumu gyvenimo, savo girtinu, o kartais ir peiktinu elgesiu, įamžino savo vardą, įleisdamas šaknis. Tik, Dieve duok, tegu jos ilgus amžius būna gyvos ir čionykštei asimiliacijai nepasiduodančios tikros lietuviškos šaknys.“ (2). Taigi, mielieji, šiandien laikau rankose Australijos savitumo ir lietuviškų šaknų gajumo įrodymą: dvikalbė Lidijos Šimkutės knyga „Mintis ir uola“.

Knyga lėtai atpalaiduoja. Skaitai – ir nurimsti, atsileidžia kažkur sielos gilumoj

pritvinę rūpesčiai ir skauduliai. Ji sykiu gaivinanti ir beformė, kaip vėjo gūsis. Vėjas geba būti visoks – pavašariškai gaivus, jaukiai šiltas, kaip lietuviškos vasaros pavakary, rudeniškai žvarbus, šitoks kelia simpatiją paprastiems gyvenimo džiaugsmams. Bene mažiausiai justis žiemos speigo, ir tai natūralu. Tai jau mūsų, šiaurietiško krašto, patirtis. Užtat autorė lanksčiai varijuoja skirtingomis patirtimis, kultūrinėmis, etninėmis erdvėmis. Mano manymu, knygoje justis pozicija neprisirišti nė prie vieno objekto, turint tikslą savotiškai apimti, suvokti, traktuoti juos visus tolygiai. Kaip tam tikrą egzistencinės vienovės liudijimą, cit.: „mano smegenų / labirintuose / klaidžioja mintys / be jokios atramos“ (14 p.). Senovės Indijos

priežodis byloja: „Nori sunaikinti – įvardink“. Nori sunaikinti meilės pojūtį – pradėk aiškinti, kodėl, koku būdu, dėl ko ir už ką myli. Nori, kad dingtų pasaulio pojūtis – pradėk su kuo nors diskutuoti, kas gi yra ir iš ko sudarytas tas pasaulio pojūtis? Ir jį kaip ranka nuims... Autorė eina kitu keliu: per konkretiką perteikia nuotaikas, būsenas, dėlioja tam tikras užuominas skaitytojams: „Mes sėdim ant tvoros / pakilus nerimui / jaučiam užmirštų/ veidų virpulį / bijodami nežinomybės / išpaustos sapne“. Jos žodis dažnu atveju itin taupus: „tekstai rūpestingai nušlifuoti – panašu, kad veikė skulptorių principas, nepalikti nieko nereikalingo, nusvidinti tekstus iki skambaus glotnumo.

Gal kiek įprastai ir truputį „jau girdėtai“

knygoje nuskamba commedia del arte motyvas – šiais beprotystės dėl menamų naujovių laikais kartais rizikinga imtis aprašyti senas tiesas. Kita vertus, gyvenimo kaip scenos įvaizdis iki tiek natūralus ir paprastas, kad todėl ir originalus: „šiame teatre užmirštos vietos/ ir eilės / klumpame / negrabiai vaidindami / praeitį ir dabartį“ (88 p.) Knygoje esti ir itin tapybiškų eilėraščių, spėju, kad bene tai bus vadinama „vizitinė autorės kortelė“: originalių detalių mozaika ir žaižaruojantys, neįtikimi spalvų deriniai, eilėraščiai ryškiaspalviai, krintantys į akis. Kaip savotiška poetinio ritmo ir modernizmo tapybos siuita, cit.: „ji eina / apsirengusi mėlynų / svogūnų žieve / medžių kaulai / kranksi žalioj saulėj / akmenų žolė / raizo laiptus / laiptus /

jai kopiant/ kalno kaulais“ (84 p.)

Fantastiškai gražus ir grakštus man pasirodė eilėraščių „Rugių laukų veidai“. Stebėjau, kaip šitaip gali nutikti, kad apie lietuvių etninės kultūros ir žemės ryšį galima kalbėti be galo be krašto, prirašyti tomų tomų, laužytos ietys ir rapyros... O ateina ši trapi moteris, negana to, paskutinius keletą dešimtmečių leidusi kažkur pasaulio krašte, (mano supratimu), parašo: „basos / raumeningos kojos/ Žemaitijos / moterys / paverčia žemę / daina“. (16 p.). Viską viską pasakodama keturiom paskutinėm eilutėm... Fantastika, ir ne be reikalo į šią knygą atkreipė dėmesį kultūrinė visuomenė. Aš labai už ją džiaugiuosi.

**Maironio muziejus,
2008-09-11**

(1) Bušodilgė J. Yallourno mozaika. / Australijos Lietuvių metraščių. – 1961, Sydney (Australija), P.31.

(2) Bušodilgė Juozas. Yallourno mozaika// Australijos Lietuvių metraščių. – 1961, Sydney (Australija). P.39.

Lidija ŠIMKUTĖ

Poezija ir šviesa

Perskaičiusi temos pavadinimą „poezija ir šviesa“, prisiminiau Jung'o jaunų dienų sapną. Šis sapnas atitiko psichologijos evoliuciją.

Jis sapnavo: laiko mažą šviesos liepsnelę ir saugo ją nuo galingo vėjo, kad jos neužpūstų. Nuo to, kaip ilgai degs ši šviesa, viskas priklauso. Šis sapnas tapo svarbus Jung'o psichologijai – ego neišvengiamybė – žmogiškoje būsenoje. Jung'as bandė išlaikyti šią švieselę priešasmeninėje ir transasmeninėje archetipų visumoje.

Sapnuose daiktai turi savo šviesą be išorinės iluminacijos. Žinome, jog mitų ir poezijos pasaulis turi ryšį su sapnais. Tamsa, kylanti iš žemės ar jūros gilumos arba mūsų pačių gilumos, yra priešinga atbudusio pasaulio ir žodžio šviesos skrydžiui. Šviesos ir tamsos, aukštumos ir žemumos, yin ir yang priešprieša yra analogiška mintims ir jausmams, kurie suformuoja mūsų galvoseną. Ir visą tai bandome išsakyti meno forma.

Iš šveicarų psichologės

Kubla Ross asmeninės patirties, bendraujant su ligoniais, atsidūrusiais prie mirties slenksčio, taip pat iš jos ir Tibeto lamos Sogyal Rinpoche's to paties pavadinimo knygų, „Gyvenimas ir mirtis“ paaiškėja, jog besvoris kūnas greitai keliauja tamsiame tunelyje. Šio tunelio gale matosi šviesa. Priartėjus prie mirties slenksčio, ši šviesa išryškėja ir pasirodo visa savo grožio didybe. Ši šviesa yra ypatinga. Nenusakomas jausmas apima individą. Tas jausmas neapsakomai malonus, susilieja su begalinę meile.

Mano poezijoje yra daug analogų šioms pasakojimams. - Visa tai man artima ir, manyčiau, siejasi su mano kūryba. Aš su tėvais ir broliu išvykau iš Lietuvos, kai man buvo dveji metai, 1944 m. Praleidę penkerius metus pabėgėlių stovyklose Vokietijoje, atsидūrėme Australijoje. Lietuvių kalba ir gimtojo krašto vizija buvo man lyg toji brangiausioji šviesa, kuri švietė, šildė mano

Gaetano Longo, Lidija Šimkutė Struga Poezijos festivalyje Makedonijoje. 1997 m.

poetinį pasaulį.

Rašiau vienatvės apsupty, nesulaukdama paramos, atjautos, supratimo. Nesuvokiama meilė, būtinybė eiti prieš tėkmę stiprino pasiryžimą išsaugoti šios šviesos virpesį.

Įsigijusi tiksliausių mokslų profesiją, nutariau Lietuvių kalbos institute Čikagoje, neakivaizdiniu būdu studijuoti lietuvių kalbą, jos literatūrą ir istoriją. Kai pasitaikė proga peržengti „geležinę uždangą“, nuvykau į Vilniaus universiteto ruošiamus lietuvių

kalbos kursus. Šios išvykos padėjo susipažinti su Lietuvos ir išeivijos menininkais. Man teko ir plačiau pakeliauti. Keliaudama po pasaulį, plėčiau akiratį. Suprantamai, mane formavo platus ir labai įvairus Australijos kontinentas, kuriame esu praleidusi didžiausią savo gyvenimo dalį. Australijos ir Lietuvos kultūra, be abejo, turėjo įtakos mano pasaulio suvokimui.

Pirmosios mano poezijos knygos lietuvių kalba buvo išleistas Amerikoje.

Vėliau, Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, keletas knygų buvo išleistas ir Lietuvoje. Išvertusi savo poeziją, pradėjau ją publikuoti anglų kalbos leidiniuose ir net rašyti anglų kalba. Taigi, tapau dvikalbė poetė.

Mėnulio traukos efektas šioj žemėj turi fizinės įtakos žemės būtybėms. Mėnulio atoslūgiai ir mūsų vidiniai atoslūgiai yra užfiksuoti, pripažinti, tyrinėjami. Žinome, kad mėnulio fazės paslaptinčiai veikia žmogaus būseną, elgseną, ir to mes

negalime ignoruoti. Poetai, kurie yra mėnulio paveikti, be abejo, jaučiasi vergai šios šviesos.

Mokytojo Echarto 71-ame pamoksle kalbama apie Dangaus šviesą. Jis sako: šioje šviesoje žmogus sielos jėga kopija aukštyn. Šią mintį jis pratęsia sakdamas, kad virš galvosenos, yra žinių trokštantis intelektas skleidžiantis šviesą. O virš intelekto yra kitas intelektas, kuris tarsi lieka savo tyroje, paprastoje būsenoje, apsuptyje šios šviesos. „Ši šviesa apkabina visos sielos galia.“

Taigi, man Poezija išliko ta spinduliuojanti šviesa, kuri kompensuoja išorinio, kartais ir vidinio pasaulio nepažinimą. Galiu sutapatinti mokytojo Echarto dangų su poezija, kuri yra „spinduliuojanti šviesa, nebūties ir pažinimo faktas“

Mano poezija ir šviesa priklauso nuo bandymo išnarplioiti širdies mazgus.

**Iš anglų kalbos vertė
autorė**

Šis pranešimas buvo perskaitytas pagal kvietimą ir užduotą temą Strugos Poezijos festivalyje, Makedonijoje, 1995 m. anglų kalba.

Australija

„Esu aktorius, vaidinantis sėkmingą rašytoją“

Plungės viešojoje bibliotekoje įvyko dar vienas projekto „Literatūriniai susitikimai Plungės viešojoje bibliotekoje: tegu kalba vertėjas“ renginys – susitikimas su nuostabiuoju, charizmatiškuoju latvių rašytoju, romano „Mane vadina Kalendorium“ autoriumi Andriu Kalnuozuolu.

Tai ne tik vienas žinomiausių šių dienų Latvijos rašytojų, kylanti Latvijos literatūros žvaigždė, bet ir išskirtinė asmenybė. Kuo toks išskirtinis? Pirmiausia – savo nuoširdumu ir paprastumu! „Antriasia“ – rašytojas į biblioteka, į renginį, atvažiuo... autostopu! Na, ne iš pačios Rygos, bet nuo Šiaulių. Važiavo trimis pakeleivinėmis mašinomis. Rašytojas sakė, jog trečiasis jam sustojęs ir į Plungę atvežęs vairuotojas buvo žemaitis. Tad dėkojame tam nežinomam žemaičiui, atvežusiam į biblioteką išskirtinį svečią! Kad į susitikimą koks rašytojas ar renginio dalyvis būtų buvęs atvykęs autostopu, neatminė net 40 metų bibliotekai vadovavusi ir renginyje dalyvavusi V. Skierienė. Rašytoją kalbino, renginį vedė kitas žymus bibliotekos svečias – romano „Mane vadina Kalendorium“ vertėjas į lietuvių kalbą Laimantas Jonušys.

Pilnutėlė salė renginio dalyvių tarsi liudijo: nors Plungė – ne pasienio miestas, bet Latvija mums netoli ir latviai mums netolimi, o kaimyninės šalies autorių išskirtiniai kūriniai įdomūs mūsų skaitytojui. Juoba kad susitikimai su Latvijos kūrėjais Plungės viešojoje bibliotekoje jau tampa gražia tradicija: 2018 m. bibliotekoje lankėsi vienas iškiliausių, Latvijos sąžine ir garbe vadintas poetas Knutas Skujeniekas, du kartus – žymi Latvijos fotografė

Knygos Viršelįs.

A. Petreikės nuotr.

Vertėjas Laimantas Jonušys.

A. Kalnuozuolas ir G. Matevičiūtė.

Inta Ruka, o praėjusiais metais, Latvijos nepriklausomybės dienos išvakarėse, – šiuo metu pasaulyje žinomiausia Latvijos rašytoja Nora Ikstena, romano „Motinos pienas“ autorė. Šią gražią tradiciją šįkart pratęsė susitikimas su garsiuoju A. Kalnuozuolu. 2020 m. Latvijoje pasirodęs jo debiutinis romanas „Mane vadina Kalendorium“ iškart tapo kultiniu, pagal jį Latvijoje pastatytas spektaklis, filmuojamas filmas. 2022 m. romanas išverstas į lietuvių kalbą, pernai pristatytas Vilniaus Knygų mugėje. Klaipėdos dramos teatre pagal jį statomas spektaklis.

L. Jonušys, R. Antanavičiūtė, G. Matevičiūtė ir A. Kalnuozuolas.

Literatūrinio susitikimo dalyviai.

Prieš pradėdamas kalbėti apie savo garsųjį romaną, rašytojas visus susirinkusiuosius nurašino dėl savo kelionės į Plungę autostopu. Pasirodo, autostopu jis yra keliavęs po Europą, o atsidūręs Plungėje ir pamatęs mūsų biblioteką-pilaitę, prisiminė savo kelionę į Florenciją, kurioje tris dienas gyvenęs katalikiškoje vargšų prieglaudoje. Plungėje jam pasirodė, tarsi čia viskas būtų pažįstama, ir čia jis pasijautė, tarsi būtų atsidūręs namuose.

Rašytojas prisipažino, jog knygos pristatymuose skaitytojais jo visada klausia, ar tai esanti jo knyga, ar pagrindinis knygos herojus, apie kurią pasakojama romane, yra tikras ar pramanytas, ar jis turįs prototipą, ar šis esąs iš rašytojo gimtojo miesto. Į šiuos klausimus rašytojui atsakyti sunku. Viena, ką jis aiškiai žinojęs dar prieš pradėdamas rašyti knygą, – kad jį pakeis jo gyvenimą. Ši mintis rašytoją persmelkusi 2019 m. rugsėjo 24 d. einant į biblioteką. Rašytojas supratus, jog ta knyga – jo galimybė, jam skirta dovana, kurią jis turįs priimti, idėja, kuriai jis turįs tarnauti, ją užrašyti arba ją atmesti ir toliau keliauti savo keliu. Tokio stipraus išgyvenimo, prisipažįsta rašytojas, gyvenime dar nebuvo patyręs. Suprato, jog knyga taps bestseleriu, o knygos veikėjas bus toks, koks ir yra romane. Tą rytą, atėjęs į biblioteką, jis sėdo ir parašė pirmą knygos skyrių. Jį parašęs suprato: jei knygą pabaigs, ji iš pagrindų pakeis jo gyvenimą.

Rašytojas kilęs iš Kuršės. Sakoma, kad Kuršo žmonės esą išdidūs ir pagyrūnai. Parašęs pirmąjį knygos skyrių, rašytojas savo geriausiajam draugui į elektroninį pašta nušuntė žinutę: „Pradėjau rašyti romaną, kuris visos Latvijos knygų

sąrašuose bus pirmoje vietoje“. Draugas rašytojui atsakė atsiūsta šypsena... „Dabar, – prisipažino rašytojas, – galiu šypsotis, tačiau tuomet romaną buvo lengva rašyti, bet buvo sunku gyventi“.

Prieš penkerius metus, kai pradėjo rašyti knygą, rašytoją kamavo didelės sveikatos problemos. Visiškai neturėjo pinigų, neturėjo net kompiuterio, todėl knygos rašyti ėjo į Nacionalinę Rygos biblioteką. Kasdien sėdėdavo joje nuo jos atidarymo iki uždarymo. Grįžti į Talsus, savo gimtąjį miestą, negalėjo, nes šeiminiškai buvo nesumokėjęs buto nuomos. Rašytojas taip uoliai dirbo bibliotekoje, jog lankytojai ėmė manyti, jog jis yra bibliotekos darbuotojas. O bibliotekoje vykdavo įvairūs renginiai, konferencijos, kurių metu būdavo galima užkasti ir taip apmalšinti alkį. Tačiau tekdavo patirti ir gėdingą situaciją, kai rašytojas susidurdavo su buvusiais moksladraugiais. Kartą viena buvusi klasiokė pasakė: „Aš nežinojau, kad tu čia dirbi“. „Buvo didelė gėda, – prisipažino rašytojas, – tačiau žinojau, ką čia veikiu, buvau pasiryžęs ir pasišovęs baigti, ką pradėjęs“. Rašant knygą, po truputį judant pirmyn, darėsi lengviau gyventi. Rašytojas suprato, kad tas romanas jį gydo. Baigęs rašyti suvokė, kad tuomet, kai pradėjo knygą rašyti, jis sirgo, buvo išsekęs, jam reikėjo herojaus. „Romane aš sukūriau herojų, labai stiprų žmogų, kuris mane išgelbėjo“, – kalbėjo A. Kalnuozuolas.

Kai romanas buvo baigtas, prasidėjo pan-

demija. Rašytojas norėjo, kad knyga pasirodytų prieš Kalėdas, kad turėtų ką dovanoti draugams. Leidėjas klausė, ar rašytojas tikrai noris, kad knyga išeitų Advento metu. O kai knyga buvo išleista, visi knygynai buvo uždaryti. Tai buvo pats blogiausias metas išleisti knygą, tačiau interneto erdvėse pasklido kalbos, kad štai pasirodęs labai geras romanas, bet jo neįmanoma gauti. Šios kalbos suveikė kaip pati geriausia reklama – knyga buvo išgraibstyta internetinėse parduotuvėse, nors rašytojas romano dar nebuvo laikęs rankose. Tik prieš pat Kalėdas autorius sulaukė savo knygų dėžės. Tuomet jau buvo aišku, kad romanas yra tapęs bestseleriu. „Supratau, kad išsipildė anoji 2019 m. rugsėjo 24 d. pajauta, mano priimta sąlyga: jei parašysiu knygą, ji mane išgelbės. Supratau, kad tai įvyko. Labai norėjau knygą palaikyti rankose. Tai mano pirmoji knyga. Knyga, pakeitusi mano gyvenimą. Norėjau ją akiai atversti ir perskaityti pirmą pasitaikiusią eilutę. Tarsi moto, linkėjimą sau. Atverčiau skyrių apie „ABBA“, kuriame perskaičiau: „You can dance“... Atrodo, kad nuo to laiko tam tikra prasme aš tik ir šoku“.

Genovaitė Matevičiūtė

Projekto „Literatūriniai susitikimai Plungės viešojoje bibliotekoje: tegu kalba vertėjas“

vadovė
Vartotojų aptarnavimo skyriaus vedėja

Projektą finansuoja Lietuvos Kultūros Taryba ir Plungės rajono savivaldybė

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

XIX Tarptautinis Mykolo Oginskio festivalis

Kunigaikščio Mykolo Oginskio rūmų žirgyno
koncertų salė (Plungė)
2024.08.31 - 2024.09.28

PROGRAMA

Rugpjūčio 31 d. (šeštadienis)

16.30 val. Iškilmingas Festivalio atidarymas.
(Mykolo Oginskio rūmų parteris)

17.00 val. Lietuvos Nacionalinio simfoninio orkestro (meno vadovas Modestas Pitrenas) koncertas.

Programoje: L. van Beethoven Koncertas fortepijonui ir orkestrui Nr.4
L. van Beethoven Simfonija Nr. 5 „Likimo“
Solistas – Lukas Geniušas.
Dirigentas – Vilmantas Kaliūnas.

Rugsėjo 1 d. (sekmadienis)

10.00 val. XIV žirgų konkūro varžybos Mykolo Oginskio festivalio taurei laimėti.
(Mykolo Oginskio rūmų žirgyno stadionas)

Rugsėjo 7 d. (šeštadienis)

17.00 val. Šv. Kristoforo kamerinio orkestro koncertas.
Orkestro meno vadovas ir vyriausias dirigentas Modestas Barkauskas.

Programoje: M. K. Oginskio polonezas „Atsisveikinimas su Tėvyne“,
H. Biber Battaglia 10, V. Silvestrov „Stille Musik“,
R. Galliano „Oppale concerto“, O. Golijov „Tenebrae“,
A. Malcys „Scherzo“,
R. Di Marino „DoIna“.
Solistas – Tadas Motiečius (akordeonas).
Dirigentas – Modestas Barkauskas.

Rugsėjo 14 d. (šeštadienis)

17.00 val. Estijos televizijos merginų choro koncertas.
Meno vadovas ir vyriausias dirigentas Aarne Saluveer.

Programoje: Veljo Tormis, Kilgel Kartlik, Ōunapuu, Kitsas Kikik,
Egil Hovland, Arvo Pärt, Tõnu Kõrvits, Astor Piazzolla kūriniai.
Dirigentas - Aarne Saluveer.

Rugsėjo 21 d. (šeštadienis)

17.00 val. Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro simfoninio orkestro ir solistų koncertas, skirtas Teatro garbės dirigento Stasio Domarko 85-rių metų sukakčiai.

Programoje: Algimanto Bražinsko, Johan Strauss kūriniai.

Solistai: Beata Ignatavičiūtė (sopranas),
Judita Butkytė (sopranas),
Ernesta Stankutė (mecosopranas),
Aurimas Raulinavičius (tenoras),
Mindaugas Rojus (baritonas),
Tadas Jakas (tenoras),
Valdas Kazlauskas (bosas),
Rasa Ulteravičiūtė (sopranas).
Dirigentai – Stasys Domarkas ir Tomas Ambrozaitis.

Rugsėjo 22 d. (sekmadienis)

17.00 val. Žemaitijos krašto muzikos ir meno mokyklų jungtinio styginių orkestro koncertas „Rudens akvarelė M. K. Čiurlioniui“.

Programoje: M. K. Oginskio, M. K. Čiurlionio, J. Naujalio, V. Klovos,
J. Brahms kūriniai.
Dirigentas – Tomas Ambrozaitis.

Rugsėjo 28 d. (šeštadienis)

16.00 val. Lietuvos Valstybinio simfoninio orkestro (meno vadovas Gintaras Rinkevičius) ir Kauno valstybinio choro (meno vadovas ir vyr. dirigentas Robertas Šervenikas) koncertas.

Programoje: Gustav Mahler Simfonija Nr. 2.
Solistai: Ieva Barbora Juozapaitytė (sopranas),
Justina Gringytė (mecosopranas).
Dirigentas – Gintaras Rinkevičius.

Koncertus veda muzikologas Viktoras Gerulaitis.

Festivalio
renginiai
nemokami!

ZEMAIČIŲ DAILES MUZEJUS
KUNIGAUKŠČIO MYKOLO OGINSKIO RŪMAI
Parko g. 3A LT-00113 Plungė

+370 668 76333

pl.muziejus@plungė.lt

www.zdm.lt
www.plungėkultūrasąjūdis.lt

FESTIVALIO MENO VADOVAS
JUOZAS DOMARKAS
Lietuvos nacionalinis kultūros ir
meno premijos laureatas,
Plungės garbės pilietis, profesorius.

FESTIVALIO KOORDINATORĖ
GENOVAITĖ ŽIOBAKIENĖ
Plungės miesto švietimo darbuotoja,
Plungės garbės pilietis

FESTIVALIO KONCERTŲ VEDA
STASYS DOMARKAS
Klaipėdos valstybinio muzikinio
teatro garbės dirigentas,
Plungės garbės pilietis

FESTIVALIO KONCERTŲ VEDA
ALVIDAS BAKANAUSKAS
Žemaičių dailes muziejaus direktorius

FESTIVALIO KONCERTŲ VEDA
VIKTORAS GERULAITIS
Muzikologas

FESTIVALIO ORGANIZATORIAI:

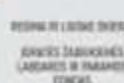
PAVITINIBAI:

FESTIVALIO GLOBOJA:

FESTIVALIO Mecenatai:

FESTIVALIO RĖMĖJAI:

INFORMACINIAI RĖMĖJAI:

7 skautišų karalysčių kronikos

Viešpaties metuose 2024-uose, per patį neregėtai karštą vidurvasarį, liepos 20–27 dienomis, tolimoje Žemaitijos kraštui priklausančioje skautiškoje Baltučių sodyboje nutiko ir net 7 puse dienos tęsės nematytas neregėtas ir šiems laikams itin retas reiškinys – pasakų karalystės žybsnis, išminčių pavadintas „7 karalystėmis“ (šių laikų žmonių kalba kalbant, skautų stovykla ne skautams). Skautiškos karalystės subūrė apie 160 stovyklautojų bei vadovų ir dešimt savanorių, kurie pasikeisdami talkino virtuvėje. Taip pat per stovyklą sulaukėme apie 30 svečių (čia be aplankančių tėvelių). Tarp jų – skautai iš Telšių tunto, Rietavo Vykinto draugovės, brolis Antanas Saulaitis, skautų muziejaus vadovė Nomeda Bepirštytė ir Lietuvos skautijos vyr. skautininkė Gabrielė Kučytė. Ir orai geri šiomet mus lankė. Tikime, kad prie to prisidėjo stebuklingas orų akmuo, kuris per rytines rikiuotes beveik visada pranašaudavo giedrą. O puikią vidinę atmosferą kūrė visi vadovai, talkininkai, o labiausiai – stovyklos viršininkė karalienė Monika ir komendantas Žydrūnas.

ŠIEK TIEK 7 KARALYSČIŲ STATISTIKOS

Pirmiausia reikia pristatyti skiltis. Vilku pastovyklėje gyveno juodieji Nakties karaliai su vadovais Benu ir Lukne, žydrosios Dangaus deivės, kurias prižiūrėjo Beatricė, Deimantė ir Emilija bei mažiausi geltonieji Saulės riteriai, globojami Skaistės ir Viltės. Vilku pastovyklę sėkmingai valdė vadovė Agnė. Jai talkino Tadas su mažuoju Nojum.

Sesiu pastovyklėje įsikūrė net keturios gentys: pilkosios Rūko fėjos (vadovės Emilija ir Gabrielė), rudosios Žemės globėjos (vadovės Ugnė ir Gita), rožinės Žiedų princesės (vadovės Deimantė ir Kamilė) bei raudonosios Ugnies karalaitės (vadovės Saulė, Gabija ir Danielė). Visos gentys pakluso Audronei, kuri stovykloje dar ėjo ir mediko pareigas.

Brolių pastovyklėje karaliavo violetiniai Burtų meistrai, valdomi Viliaus bei Mykolo, mėlynieji Vandens kariai, kurių audras maldė Eimantas ir Dovydas, bei vyriausi žalieji Gamtos globėjai, vadovaujami Ugniaus ir Andriaus. Andrius, beje, dar ir prižiūrėjo tvarką visoje brolių pastovyklėje.

Tarp paminėtų genčių vadovų buvo ne tik plungiškių Gondingos tunto skautų, bet ir kauniečių iš Jiesios tunto bei viena klaipėdietė iš Pamario tunto.

Stovyklautojų būryje turėjo būti 11 ukrainiečių. Deja, vienas nespėjo grįžti iš Ukrainos, keliems sutrukdė kitos priežastys. O atvykusieji į stovyklą puikiai integravosi, dauguma susikalbėjo lietuviškai. Keliems vertėjavome.

Tiesa, buvo ir dar viena pastovyklė. Ją sudarė baltoji skiltis, suvienijusi visus vadovus be skilčių ir savanorius talkininkus. Nors skilties sudėtis nuolat keitėsi, jos nariai buvo vieningi ir išradingi – visada rikiuotėse turėjo ir šūki, ir dainą ar skanduoatę, o energija nenusileido nei broliams, nei sesėms, nei vilkams.

Džiugu, kad savo tunte jau turime net keturis brolius vyčius. Prie Žydrūno ir Tado vasaros pradžioje prisijungė Andrius ir Dovydas. Dar keli vyčiai per stovyklą buvo atvykę į svečius.

O dabar – karalysčių kronika.

Sesės Agnė, Monika, Audronė ir Barbora stovykloje spinduliavo gerą nuotaiką.

Orų akmuo kasryt išpranašaudavo puikią dieną.

Amatininkų dieną brolis Edvinas išdrįso pasi-piršti karalienei Monikai.

Šeštadienis, liepos 20 d. Paslapčių karalystė (valdovė – stovyklos viršininkė karalienė Monika)

Pirmąją dieną, po įsikūrimo ir susibendravimo bei karališko maisto degustacijos (gardžių šalti-barščių su bulvėmis ir dešrelėmis), vyko Paslapčių karalystės medžioklė. Skiltys medžiojo ne laukinius žvėris, o iššūkius – atliko vieningumo, kūrybiškumo, išradingumo ir kitokias užduotis.

Po medžioklės iki vakarienės dar turėjo galimybę pamastyti ir pasimelsti šv. Mišiose, kurias aukojo Plungės dekanato dekanas Vytautas Gedvainis.

Tada sukirtome dar gardesnę vakarienę ir rikiavomės 7 karalysčių stovyklos atidarymo iškilmėms. Į jas skiltys atžygiavo jau nešinos genčių gairėmis, kurias saugojo ir nešiojosi į visas veiklas iki stovyklos pabaigos. Buvo ir daugiau tradicijų. Pavyzdžiui, visą stovyklą linksmiausiems, paslaugiausiems, švelniausiems buvo leidžiama globoti ir naktuoti su Linksmučiu Pozityvučiu (pliušiniu beždžioniuku, kuris per stovyklą tapo Gondingos tunto talismanu). Kita tradicija – jau minėtas orų akmuo, kurį saugojo ir juo vadovaudamiesi orus kas rytą pranašavo budinti skiltis. O budinčią skiltį rytinėje rikiuotėje stovyklos karalienei Monikai padėdavo išrinkti komendanto Žydrūno vyčio fetras.

Grįžkime į pirmąją stovyklos dieną – Paslapčių karalystę. Ją užbaigėme saulės palydėjimu iškilmingame stovyklos karalienės Monikos ir jos karališkos palydos (vadovų) diriguojamame vakaro lauze bei vakarine giesme ir naktipiečiais. Išvermingiausi ir sąžiningiausi dar išsivalė dantis.

Sekmadienis, liepos 21 d. Vikingų karalystė (dienos vikingų vadą Vincentą pakeitė visas būrys vadovų)

Sekmadienį karalysčių gyventojai iki piet mokėsi amatų ir profesijų. Vieni tapo statytojais, kiti išgyventojais, dar kiti žurnalistais. Susibūrė ir bardų, rankdarbių meistrų, aktorių, dailininkų gildijos. Vilka tuo tarpu linksmosios skautiškos edukacijos. Labiausiai visiems patiko leisti lynais ir kepti skautišką duonelę.

NUKELTA Į 12 PSL.

Vilku karalystės iššūkių.

7 skautiškų karalysčių kronikos

ATKELTA IŠ 11 PSL.

O po pietų visos skiltys įveikė vikingų išbandymo kelią, kurio dažnoje stotelėje vienaip ar kitaip susidūrė su vandeniu. Na, diena pasitaikė šilta, tai (žvelgiant jau iš laiko atstumo) niekas nesusalo ir nesusirgo.

Dieną užbaigėme laužais pastovyklėse. Tik vilkų pievos gyventojams po dviejų pasakų ir naktipiečių, stovyklos karalienės sprendimu, leista anksčiau iškelti į net visagalei Monikai nepavaldžią sapnų karalystę. Kad mažieji sukauptų daugiau jėgų pirmadienio Fėjų karalystės nuotykiams.

Pirmadienis, liepos 22 d. Fėjų karalystė (Fėjų vadovas – brolių pastovyklės viršininkas Andrius)

Po kiek neįprastos mankštos, kurioje reikėjo pajudinti ne tik kojų, bet ir proto raumenis, visos 10 skilčių, siekdamos tapti paslaptingos Fėjų šalies gyventojais, iki pietų kartu su vadovais kūrė savo herbus, amuletus, rūbus, legendas ir po pievas bei miškus ieškojo dovanų 7 karalysčių karalienei Monikai.

Atlikę užduotis, dėl valdžios ir garbės susikovė miltų mūšyje. O papietavę paniro į muilo putų debes. Nusiprausus laukė elfų išbandymų takas, kuriame skiltimis įveikė jėgos, proto ir kūrybos takus. Įrodę šaunumą, sumanumą ir išmintį, vakare visi iki vieno buvo priimti ir tapo pilnateisiais br. Andriaus vadovaujamos Elfų karalystės gyventojais.

Stovyklos viršininkė Monika bei broliai Andrius, Dovydas ir Donatas tądien dar spėjo aplankyti jungtinę Žemaitijos skautų ir Telšių tunto stovyklą. Vakare pradėjome ruošti antradieniui – Riterių karalystei. Galandom kalavijus ir šveitėm skydus.

Antradienis, liepos 23 d. Riterių karalystė (dienos vyriausioji riterė – rožinių Žiedų princesių skilties vadovė Deimantė)

Riterių karalystės dieną sulaukėme lietaus – juk riteriai turi patirti visokių išbandymų. Ryte vilkų miškas, apsiginklavę lietpalčiais, išsirusė į tikrą mišką. Jų tikslas buvo atlikti žygio bingo užduotis. Vilkai visus žygdarbius atliko ir už tai buvo apdovanoti.

Sesiu ir brolių pastovyklėse tuo metu virė įvairiausių skautoramos veiklos. Stovyklautojai mokėsi skautų istorijos, kepė duonelę, važinėjosi lynais, gamino lipdukus ir žaidė įvairius žaidimus.

O lietui nurimus, persikėlėme į plačias karalysčių pievas ir riterių chaosas toliau vyko pagal planą. Karalystės vadovė Deimantė pateikė kalną užduočių, ir šisys sėkmė lydėjo brolius. O prieš vakarieni vyresnieji karalysčių gyventojai susigrūmė riterių išgyvenimo žaidynėse, kuriose iš 60 dalyvių galiausiai liko trys – Rusnė, Kamilė ir Nerijus. Pusfinalyje iš kovos pasitraukė Rusnė, o finale Nerijus įveikė

„7 karalystėse“ netrūko taiklumo ir...

...komandos vieningumo išbandymų.

Kamilė ir tapo dienos stipriausiu riteriu (nors, gerai pagalvojus, tikras riteris būtų nusileidęs damai).

Vilkai dieną užbaigė pačiuožinėjimais lynais – tai buvo prizas už įveiktą žygį. O broliai ir sesės – bendru laužu. O tada atėjo ramybės metas, nes netgi riteriams reikia pamiegoti.

Trečiadienis, liepos 24 d. Burtininkų karalystė (vyriausioji dienos magė – Rūko fėjų skilties vadovė Emilija)

Magėi Emilijai vadovaujant, po kaip visada gardžių pusryčių ir smagios rytinės mankštos, kurioje kiekvienas kovojo už save ir nugalėtoju tapo žaliųjų skilties Simonas, bei rikiuotės skiltims, vyko burtų pamokos, dar vadinamos eksperimentais. Per juos burbuliavo burbulai, veržėsi ugnikalniai, kunkuliavo lavos lempos, buvo pažeidinėjami žemės traukos dėsniai ir dėjosi kitokie keisti, tik burtininkams suprantami dalykai.

O virtuvės magai, padedami mokinių – raudonosios skilties sesių – pietums išbūrė neįtikėtino skonio plovą

Sudėtingesnės rungtys vyko griežtoje vyresniųjų priežiūroje.

Vilkų miško gyventojai su s. vyčiu Dovydu.

(vien prisiminus seilės kaupiasi). Pasistiprinus vyko burtininkų ir goblinų kovos – reikėjo komandomis atlikti užduotis ir kaupti pinigus nykštukų banke. Bet... Pakeliui į banką tykojo nuozmūs goblinai, kurie kėsinosi į jaunujų burtininkų pinigus ir net gyvybes. Gerai, kad nukentėjusiesiems stebuklingais eliksyras jėgas grąžindavo gailėstingosios fėjos gyduolės.

Magų pasaulis toks paslaptingas... Niekada nežinai, ko tikėtis... Vakare vietoj suplanuoto sesių ir brolių dvikovos laužo vyko „mūšiai“ tinklinio aikštelėje. Kovojo ir broliai, ir sesės, ir vadovai. O mažieji dieną baigė vakaro filmu ir bendru miegu daržinėje.

Burtininkų dieną sulaukėme ir svečių. Mus aplankė Telšių tunto vyčiai bei Rietavo skautų vadovai. Ir ne tuščiomis rankomis, o su gardžiomis dovanomis.

Ketvirtadienis, liepos 25 d. Amatininkų karalystė (amatininkų gildijos vyriausiasis vadovas – Vilius R.)

Priešpaskutinė (šeštoji) stovyklos diena (o gaila) buvo skirta žemiškiausiems, versliausiems, praktiškiausiems žmonėms – amatininkams. Neatsitiktinai gildijos vadovas brolis Vilius R. atvyko į savo dienos programą anksti ryte ir išvyko vėlai vakare, mat per vasarą dirba. Šios dienos labiausiai laukė tie, kurie Gondingos tunto skautų stovykloje yra jau ne pirmus metus. Priežastis paprasta – per turgaus dieną būna ne tokia įtempta programa, daugiau

Vyčiai Dovydas ir Andrius amatininkų turgaus dienai pasiruošę.

Skautuose vyresnis brolis ar sesė globoja jaunesnį.

laisvės saviraiškai, galima susigalvoti savo verslą ir jį įgyvendinti. Turgui stovyklautojai ruošėsi jau iš vakaro – būrėsi į grupes, siūlė savo verslo idėjas. Net stovyklos pinigus versliausi uždirdbinėjo jau iš vakaro – skynė serbentus, lauko virtuvėje plovė katilus, indų plovimo vones, skuto bulves. Tokį užsidedimą padėti virtuvėje pamatysi tik prieš ir per turgaus dieną (visada norisi, kad tokiais momentais vaikus išvystų jų tėveliai).

Nors negalima sakyti, kad tądien nebuvo romantikos. Viena iš tokių akimirų – stovyklautojo Edvino pasipiršimas stovyklos viršininkei karalienei Monikai per ryto rikiuotę. Su gėlėmis ir žiedu. Ir visai nesvarbu, kad jaunikis perpus jaunesnis

Apie patį turgų nepapasakosiu. Kaip nusakyti, kokia smagi akordeono muzika skambėjo (hip valio mažajam Ernestui), kokių įvairių prekių (pačių pririnktų uogų, pripintų apyrankių, žiedų, sėkmė ir meilė bei nuo vilkų apsaugančių amuleto ir kt.) bei paslaugų (masažų kabinetų, grožio salonų, tatuiruočių kabinetų, šaudyklų, kazino, kavinių, loterijų, kirpyklų, reklamos firmų, net psicho klinikų) vaikai prigalvoja, kaip smagiai vyko derybos ir prekyba... Turguje reikia pabūti pačiam... Beje, buvo net mokesčių inspekcija...

O svarbiausią įvykį palikau dienos aprašymo pabaigai. Tądien pas mus, lydimas br. Vytauto, atvyko brolis kunigas Antanas Saulaitis. Ir, visų vadovų bei apskirtai skautų džiaugsmui, pasiliko iki penktadienio vakaro bei nušvietė skautų karalystę vidine gerumo ir ramumo šviesa. Mažiesiems skautams didžiausią išpuolį padarė faktas, kad br. Antanas yra jų pamėgto Gyvūnų žaidimo kūrėjas. Vakare sulaukėme ir mūsų ištikimos draugės, skautų muziejaus vadovės sesės Nomedos.

Penktadienis, liepos 26 d. Nugalėtojų karalystė (Nugalėtojų nugalėtojas – Vandens karių skilties vadovas Dovydas)

Stovyklos orų akmuo ryte pranašavo artėjantį išsiskyrimo ašarų potvynį. Bet dar ne penktadieniui, tad diena laukė puiki. Staigmenų buvo jau nuo rytinės rikiuotės. Į ją lydima draugų, paržygiavo nauja patyrusi skautė – sesė Ugnė. Pagal tunto tradicijas ją palaistėme (tiesa, šį kartą dviem puodeliais vandens, o ne dviem kibirais).

Vėliau gentys išsirikavo Nugalėtojų žaidimui. Reikėjo atlikti užduotis ir ieškoti rakto į Pergalės karalystę, kurioje dalyvių laukė vaisės. Vėliau paaiškėjo, kad geriausiai sekėsi rudajai komandai. Kol vieni ieškojo vartų ir raktų į pažadėtąją žemę, vadovai susibūrė jaukiam ir įkvepiančiam pokalbiui su broliu Antanu Saulaičiu. Tik violetiniams burtų

Žlibinų bendruomenės stovyklą „Draugų ratas“ prisiminus

Žlibinų bendruomenė rugpjūčio 10–17 dienomis organizavo stovyklą „Draugų ratas“, į kurią sukviėtė per 40 vaikų iš Žlibinų, Kantaučių, Gandingos, Aleksandravo, Gaizupių, Varkalių, Glaudžių, Žemaičių Kalvarijos ir Plungės. Savaitę vaikai ir jaunimas ne tik sportavo, stiprėjo, mokėsi, bet ir, žinoma, susidraugavo. Stovyklą finansavo Plungės r. savivaldybė ir vaikų tėveliai.

Pirmąją stovyklos dieną, pasistatę palapines ir susipažinę, vaikai su vadovais keliavo į mišką, kur atliko draugų ir gamtos pažinimo bingo užduotis. O dieną užbaigė vakaro laužų, kurio tema, kaip netikėta, buvo... miškas.

Antroji draugų rato diena buvo intensyvesnė. Rytė prasukę čiuožinėjimo lynais, judriųjų žaidimų ir stalo žaidimų rata, pasportavę kaktinių ir žandinių mūšyje bei parelaksavę piešimo terapijoje, stovyklautojai valgė stovyklos virtuvėje virtus balandėlius. O pasistiprinę susibūrė į komandas ir statė tiltus. Pavakary grupelėmis ruošėsi teatrų festivaliui. Spektaklius pristatė po vakarienės. Net dvi grupės vaidino „Raudonkepuraitę“, o kitos dvi – „Snieguolę“. Įdomiausia, kad pasakų interpretacijos buvo labai skirtingos.

Trečioji diena prasidėjo smagia varžybine mankšta ir ne mažiau smagiu gyvūnų žaidimu. Vėliau vaikai šbandė taiklumą žaisdami „Kerę“, „Karalių“ ir šaudydami lankais. O pietų sulaukė tinklinio aikštelėje. Papietavę iki pavakarės ruošėsi antradienio žygiui – grupelėmis mokėsi susidėti kuprinę, pasistatyti tentą, užsikurti laužą. Prieš vakarienę susitiko su Kazimieru iš „Žemaitėjas kelieliu“ ir iš-

Stovykloje „Draugų ratas“ rytas prasidėdavo vėliavų pakėlimu.

Teatro festivalio aktoriai po pasirodymų.

Į stovyklos uždarymo puotą reikėjo ateiti pasipuošus keistu galvos apdangalu.

išbandė dar vieną pramogą – putų patranką. Taip pat buvo skirta laiko nusileidimui lynais ir skautiškos duonelės kepimui. Dar kepė zefyriukus, už kuriuos ačiū stovyklautojos Urtės mamytei. Vaisėmis vaikus palepino ir Majaus seneliai. Dieną vaikai pabaigė linksmais gaudais ir vakaro filmu.

Penktoji stovyklos diena, kaip įprasta, prasidėjo mankšta. Tik šikart teko pajudinti ne tik kūną, bet ir protą. Tačiau buvo ir daugiau fizinių veiklų – judriųjų žaidimų, estafecių, maudynių putose ir prūde. O po pietų laukė daug jėgų iš dalyvių pareikalavusios Bado žaidynės. Ją nugalėjo šikart tapo Nerija. Bet čiuožinėjimo lynais pramoga ir obuolių bei kriaušių vaisėmis buvo apdovanoti visi. Po vakarinės rikiuotės dienos aptarimo visi dūko šokių maratone. O vakarą užbaigė ramiu pasidainavimu prie laužo.

Šeštoji draugų rato diena buvo įtempta. Tačiau pradėta ruošti penktadienio puotai – mergaitės batikos technika margino maikutes, o berniukai pynėsi apyrankes. Taip pat stovyklautojai dalyvavo eksperimentuose ir mau-

dėsi tvenkinyje. Popiet keturios komandos susigrūmė protmūšyje. Jį laimėjo „Nike“ komanda. Be to, visą dieną stovyklautojai ruošėsi talentų vakarui, kurį organizavo Paulius ir Limantas. Ko tik jame nebuvo – komisija pamatė ir šokių, ir dainų, ir magijos triukų, ir supergalių demonstravimo. Vakaras, kaip visada, užbaigtas draugų ratu. po jo vaikai išsiskirstė kiek liūdniau nei įprastai, mat priartėjo paskutinė stovyklos diena.

Paskutiniają, septintąją dieną vaikai ruošėsi vakaro puotai – kepė sausainius, pyragą, darė šokoladinius saldainius su įdaru, ruošė želė, skrudino, virė. Popiet grupelių atstovai dar susigrūmė iššūkių estafetėse, stovyklautojai kūrė ženkliukus, čiuožinėjo lynais, įveikė minų lauką. Prieš puotą atliko chaoso žaidimo užduotis. Vakare vyko iškilmingas stovyklos uždarymas. O po jo vaikai ir vadovai, pasipuošę keistomis kepurėmis, rinkosi į puotą. Vaisės buvo ištisios gardžios. Stovykla užbaigta pavakarojimu prie laužo.

Inga Bumblauskaitė
Žlibinų bendruomenės pirmininkė

Muilo outų maudynių akirmirkos.

girdo įdomių faktų apie mūsų krašto praeitį ir dabartį. Tada svečiai ir stovyklautojai įveikė 11 m sieną bei važinėjosi lynais. O po vėlyvos vakarienės žaidė ir dainavo vakaro laužė.

Ketvirtąją stovyklos dieną draugiškumo mokėsi žygyje iki Dievo stalo akmens. Atkaklesnių būrelis bandė rasti ir kitą akmenį – Galastuva, bet nelabai sėkmingai. Užtat džiaugėsi gamta, vasara ir bendryste. O grįžę

Orų akmuo kasdien pranašaudavo įvairias stichijas. Gerai, kad pranašystės neišpildė.

7 skautišų karalysčių kronikos

ATKELTA IŠ 112 PSL.

meistrams likimas lėmė rytinę programą praleisti virtuvėje ruošiant pietus.

Vienas gražiausių dienos momentų buvo skirtas skautams. Jie susibėgo į neeilinę rikiuotę, kurioje išodžius davė naujos sesės skautės Enrika ir Amelija.

O po pietų Dovydas sukviė visus į loteriją be pralaimėjimų išleisti stovyklinių pinigų. Buvo galima laimėti ne tik valgomų ar geriamų prizų, bet ir nusileidimų lynais ar pašaudymų.

Prieš vakarienę dar spėjome sudalyvauti skilčių vadovų žaidynėse „Mano vadovas gali“. Visi vadovai buvo ir greiti, ir stiprūs, ir pasiruošę visokiausiems išbandymams, bet geriausiai šįkart sekėsi žaliųjų Gamtos gynėjų vadui Ugniui.

O dieną pabaigėme iškilminga uždarymo rikiuote, kurioje įteikti stovyklautojų pažymėjimai, dėkota vadovams, štabui, talkininkams savanoriams. Rikiuotėje sudalyvavo ir į svečius atvykusi vyriausioji skautininkė Gabrielė, lydima brolio vyčio Lauryno. Gabrielė pasveikino visus rikiuotėje, padovanojo tuntu įdomų žaidimą. Be to, svečiai atsivežė ir skautišką parduotuvę, prie kurios po rikiuotės nusdriekė netrumpa eilė pirkėjų. Paklausiausia prekė buvo skautiški švilpukai, bet paskutinį vakarą leidžiama daugiau nei įprastomis stovyklos dienomis.

O po gausios, įvairios ir sočios vakarienės susibūrėme uždarymo laužui ir išsvajotajai baltačiai nakčiai, kuri tęsėsi iki paryčių.

Visą dieną iš paskos sekiojo lengvas stovyklos pabaigos ir būsimo išsiskyrimo liūdesio debesėlis. Bet suprantame, kad visi geri dalykai pasibaičia, reikia džiaugtis, kad jie būna. Ir, cituojant, regis, violetinių burtų meistrų šūki, stovykla baigiasi, o prisiminimai lieka.

Tiesa, penktadienį dar sulaukėme dovanų iš Plungės klebono Vytauto Gedvainio – ne tik kalno daržovių, bet ir sulčių bei sausainių. Penktadienį į svečius užsuko ir Virginija bei Gintaras Končiai, artimi skautų draugai ir sodybos kaimynai.

Net du vakarus mus didžiuliais bidonais pieno lepino ūkininkė ir

Plungės Gondingos tunto skautai. Be jų „7 karalystės“ nebūtų tapusios tikrove.

Muilo putų linksmybės.

Linksmutis Pozityvutis motyvavo vaikus būti gerus, paslaugius ir draugiškus.

jau ilgametė Gondingos tunto draugė Daina Martišienė.

Gražiausias stovyklos akimirkas įamžino profesionalus fotografas, kandidatas į skautus vyčius ir mūsų tunto draugas brolis Donatas. Programoje talkino jo žmona Loreta. O mažoji Paulina stovyklavo vilkų pastovyklėje.

Sunkiai būtume išsi-

vertę be Giedriaus, kuris prižiūri stovyklavietę visus metus ir labai prisidėjo prie programos vykdymo.

Programoje pagal galimybes padėjo tunto skautai: Barbora, Jovilė, Fausta, Akvilė, Artūras, Aurimas. Taip pat ne skautas, bet, tikimės, būsimas mūsų brolis Dominykas.

Stovyklos metu mus

aplankė tunto nariai studentai Eglė, Ieva, Laura, Kristijonas.

Virtuvėje, vadovaujami mūsų neprilygstamos sesės Ingos (teko girdėti vaikus kalbant, kad į mūsų stovyklą jau vien dėl Ingos maisto verta važiuoti) talkino visas būrys ištikimų draugų: Simona ir Giedrius, Vajaus mama Aušra, nauja mūsų draugė Aida, Vinco

ir Adrijaus mama Aušra, sesė Viktorija, sesė Aurelija, mano (Kristinos) mama Stefanija ir teta Zita, stovyklautojo Sašos mama Katerina. Labai atsiprašau, jei ką praleidau – mūsų buvo ištis daug.

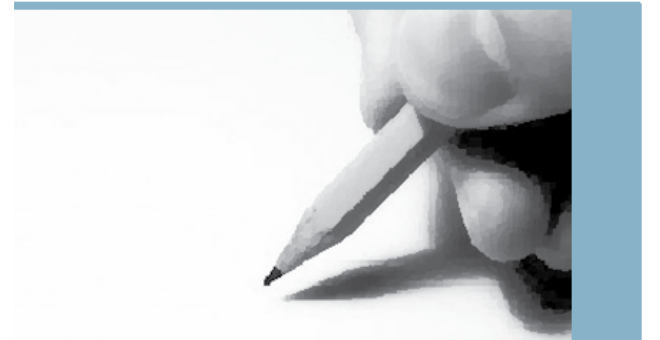
O pabaigai – vietoj 7 karalysčių apibendrinimo – vienas iš stovyklos

gandų (juos anonimiškai rašė stovyklautojai ir vadovai, o skaitė vilkų pastovyklės vadovė Agnė prieš pietus): „Atvažiauvau. Ir iškart patekau į rojų“. O gandų klausytojai tuoj nusprendė, kad tai ne gandas, o faktas!

7 karalysčių metraštininkė sesė Kristina

Vakaro laužo vedėjai.

„Santykiai niekada neduoda visko. Jie tau suteikia tik kai ką. Žmogaus gali imti viską, ko nori – tarkime, seksualinę chemiją arba gerą pokalbį, arba finansinę paramą, arba intelektualinę suderinamumą, arba malonumą, arba ištikimybę, tačiau iš to turi pasirinkti tik tris dalykus. Viso kito turi ieškoti kitur.

Tik filmuose randi žmogų, kuris tau suteikia visus tuos dalykus. Bet gyvenimas – ne filmas. Realiame pasaulyje turi apsispręsti, su kuriomis trimis savybėmis nori praleisti visą likusį gyvenimą, ir tada tų savybių ieškai kitame žmoguje. Tai tikras gyvenimas. O nemanai, kad tai spąstai? Jei ir toliau stengsitės rasti viską, liksite be nieko“.

Hanya Yanagihara

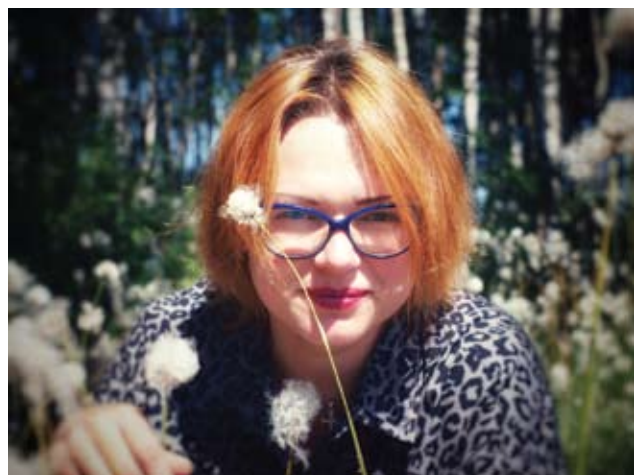
Iš ispanų kalbos vertė Genutė Matevičiūtė

Soc. tinklų iliustracija

DAILIUOJI *literatūra*

Aš, Riebždātė Alma, gėmiau 1976 metās Žemaitiūs, Mėzoikiu kaimė, gėlė mėškūs. Diel tuo gamta, anuos pajotėms – kãp ė Dėiva jėiškuojėms – mon ĩr žiaurė svarbė. Par gĩvenėma teka jau namažã nuveiktė: prirašiau galībė vėsuokiu tekstu, pripaišiau paveikslu ė dã bėški fotografoujo – toriejau vėsuokiu paruodũ sava brongemė kraštė. Eso ėšlėdosi vėina poezėjės kninga „Beribė“ – ė dã dvė toro parašiosi, svajuojõ ėšlėstė. Vo nasenė pradiejau rašitė žemaitėškã – ė tas mon ĩr dėdėlė iduomė. Nuoro jėiškuotė kũrĩbėniu dermiũ so bėndrėnė lietoviu kalbo.

RIEBŽDĀTĖ Alma

ONS VALDUOVS ĩR

tumis dėdelė stresa mėnutiem' tau i savėm padieja sugrĩžti tĩla tu pabaigė dėdelė svarbė puokalbė ė išgėrdã, kãp spėng ausis kabinetė nieka daugiau nabova ė supratã, ka pasaulie nieka navĩkst ka nier kuo draskitėis ka vėskon sukor tava dorna kramė

nagali sakĩt', ka ton dėina daugiau nieka nanutėka vakarė, ka parejau nomėi sprėigė mon unt kupruos, rėkalaudams jiesti vo paskiau nusĩziuvava ėš vėsũ jiegũ paruodĩdams sava griesmingus ruožinius žabtus ė prarėja Vėsata katinelis mona

MONA MEILĖS ŽAIDĖMĀ

darbã pasėbaig ėr aš kėkvėina vakara pradėdo grumtėis su slėbėno ė negalio anuo nugaliėti, galio tik susėdraugautė

vo nedraugėšks ons ĩr vo nedraugėšks ons ĩr

kriuoku ė nieks monės nagėrd

slėbėns gĩven monĩ tek mona gĩsluom

slibinėli slibinėli atėk apkabinso tava grobė devintuojė kramelė

čiulbiek čiulbiek

saka slėbėns, mėršt joukãs ė palėd i monėm švelniuos ognėis gũsi ka ketorlinka nusėrėto i pakrũmė

apėntãs ilgesinguom akim veizo, kuoks dėdelė gražos ĩr tas mon žemaitiu kalbuos slėbėns

kãp spind

KRAUJĖ DUONUORS

laš po laša ė sviets tapa gražesnis aš tuo kraujė doutė jau nabgalio, bet vės dã galiu kėta kraujė doutė

ė kol pasaulie ĩr tuokiũ dalĩku, gali rašitė eilieraštius dingst stresos diel mĩsa mažũ intrigu ruodikliu pažimiũ pruojektu pasiruodĩmu laimiejimu sukneliu, plėkãs petės

ĩr didesniu dalĩku diel katrũ galem gĩventi katrėi kasdėinibė suteik vėlti

bet kriukõ ė kriukõ, ė supronto, kudie

žmuonis apdainiou didvĩrius, ka anãs gal būtė ė mergelėkės

DISOCIACIJA

pasibaigusiam pasaulie vėsk vĩks iš inercijas mechanėnės kalbas mechanėnis jouks mechanėnė judesė

švėisa atstuo elektras lėmputė

isivaizdouk žmuonis, katrėi gĩvena sutemuos kãp lietã anėi judieja kãp gėlė jautė

pasaulis pasėbaigė tilė niekam nepastebiejus

PUOEZIJAS PAVASARIS

retã anam tabũno, tudie ons mon padara dėdelė ĩspũdė ė poets, vo ė poetė, vėsė tuokėi gražė, aukštã iškielėn galvas, pasipuošėn, pašiauštuom ševeliũruom skausmingi ėr ĩpatingė ė vėins už kits kėta geresni žuodė tik skomb kuosmuosė kãp skirtingu paukštiu trelės, ka tau galva apsėsok ė to pradedi vėsor gier matitė

puoezijas pavasarė mon kel jausmus no kor tėik daug paukštiu i vėina vėita suskrėdosiu pamatīsė jug jegu tėp gerã pagalvuotė ta poets

na tuoks jau dažnos padars ĩr

ėr anėi tėp gražė gĩvenima ė žuodžius suded ėr anėi draugėškã lig susėtarėn monėm puoetė vadėn

bet mon ĩr aleksetimija bet mon ĩr aleksetimija

GĪVATA

da nikumet nasijaučiau tėp gerã, pėlna energijas, darbã tėrpst ronkuos sportouju saikingã jiedu vãkštãu gamtuo praktikouju saugoma

aš saugė šiam pasaulie eso saugė šiam pasaulie saugė aš eso

prisiskaičiusi knĩgu api kara veteranus, mošamas muotrėškas ė vãkus bũno dabartie, veizo, kãp lapã jod viejĩ ė lingou medžiu šakas jau nieks mon nabaisė, juokės traumas, vėsk ĩr gerã

iškviėpėms ilgesnis už ikviėpėma gĩvenima vadžias mona ronkuos

tada ė dieja panikas ataka

SUSVETIMIEJIMS

leidies saka, ka cirka jau nabužtenk, ka puoetã tor linksmintė žmuonis, rašitė api gruoži, švėisius dalĩkus, meilės pašvaistės magnetinės bangas vo tėi raša liũdnã, kraujės taškuos, dũst žuodžiu tinklũs, ėr anims ont kėikvėina puosũkė pasėbaig pasaulės ė vėskas ĩr dzin nes nu kam pavargusims žmuonims tuos skausma kolkas, anėi jau na vėina siki ĩr pjaustėn savėm skotėmuos peilioko, ka pasėjosto gĩvi, kėtė vakarãs klausuos mozėkas ė daug ger

nu pasėtaika ė vėins kėts mondresnis ĩšmintings, bet ėrgi niekam tas narũp net monėi, katra kãp zoikis drebiejė kėikvėins žuodis mon bova švėnts ė smėga, ė žeidė, nes gĩvenau vės natėp ė natėp na tuokė buvau kãp ka rėk

ė naišmislėjau, kon darĩti, ka bėn kažkas mona gĩvenimė bũto tėp

dabã klausaus, vėsi šnek api savėm vėinuo kėtuo eilutie susitinkam

nieks jau nieka nabšluovėn, ni pasaulė ni savės ni vėini kėtũ

nablaukam naapsėkabėnam nanušvintam pamatėn artėma sava

RIEBŽDĀTĒ Alma

Karšuvuos žemie

Keliuonės so muokslėninko, baltu kultūras tīrėnietuojų Vaitkevičio Vīkinto ir nuostabės, bet senė jau kuokiuo babovuom. Ė šėtā - vēina tuoki žemaitiu žemie ėšpoulė rogpjūtė dešimta dėina. Ė nuors pruofesuorios ekskursėjė vedė na žemaitėškā, bet žemaitiu gėnčiū žemie tas vīka, ta ė bonduom ton nuostabi vēskon pārteiktė žemaitėškā.

Jau eso bovosi bėn ketorius ekskursėjuos so istuorėko archeoluogo, bet iduomė - so kuokės naujės baltu kultūras reiškėnės sosėdorso dabā. Mona kelė trajektuorėjuos jau bova ė dobėnoutėjė kulta akmėnis, ė stabakulė, ė patis pėrmėjė kulta akmėnis so mažuoms doubotiems, ė švėntū ōžoulū bova, šaltėniu - krintončiū ė kėlstončiū, ė vēsuokė kėtuokė gierė. Kas bova sovės naujė šiuo keliuonie, kon ėšgėrdau? No ta saulakalnis ė stabagėrė...

Bet pradiekem nu pradžiū. Ausis skliautitė pradiejau gėrdiedama, kad esam senuo žemaitiu žemie, katra Karšuva vadėnas. No iduomė pasėdarė. Juokiuos Karšuvuos aš nažėnuojau. No ė kāp to žėnuosi, jego jau tas pavadėnėms senė ėšnikės. Je kuokiuos knīgas napārskaitisi - ė nažėnuosi. Žmuonis nabipasakis. Bet pats skombiejėms mon patėka. Ons ligo ė saka, ka ė ė galem so koršės ė so anū palėkėmo rėkalū

torietė. Arba galem pasėtelktė pažadinta fantazėjė pavadėnėmou ėšnagrėnietė...

Viel par pėivas, par laukus lekam pri Bėržū lauka Alkas pėlės. Vo tėksliau gal būto sakitė, ka par Alkas pėiva brenam pri daugiakamėnės lėipas legendu pasėklauskitė api mitėni pasauli, katras ė sklėdas. Pasakuojėmu daug api ton vēita ir, ė daug kon muokslėninks paskaitė. Ė mintis, ka senėjė dievā, pagarbėnėmu nabso-laukėn, ėš šiuo pasaulė pasėtraukė... Skomb-

„Dievybių ir šventumo vaizdinys virto į paprastą aukšą“. Nes ė daug istuorėju api aukša. Mon atruoda, ka nusekintuo gamtuo dievū egzėstavėms šėtam pasaulie pasėdara sunkė imanuoims. Jug anims rėk senū, paslaptingu ė gražiū vēitu, katruos galieto bovuotė ė gīventė. Pārmatuomam pasaulie ė mėškė, katras pārsėšvėit, vēitas dievams nabier. Ė so gamto galem daritė kon nuorem.

BŪS DAUGIAU.

Margė Gintauta nuotr.

RENGĖJAS – DRAUGIJA „SAULUTĖ“

LEIDŽIAMAS NUO 1994 M. SPALIO 4 D.

ISSN 1822-6817

RĖMĖJAS –
PLUNGĖS RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Draugijos „Saulutė“
2024 m. projektas
„Gyva kalba – gyva
tauta“, skirtas
žemaitiško
rašto metams.

Redaktorė –
Kristina Paulauskaitė

Leidėjas:
Ž. Pilitausko IV (Nr. 682008),
Slyvų g. 8, Kaušėnai, Plungės r.
Tel. +370 682 56 996.

„Žemaičių saulutės“ bendradarbiai:
Alma Riebždaitė, Nijolė Jankuvienė,
Dalia Šimkutė, Virginija Liutikaitė, Otilija
Juozapaitienė, Aldona Kuprelytė, Lidija
Šimkutė (Australija), Genutė Matevičiūtė,
Kristina Pilitauskienė, Kęstutis Vaitkus,
Zita Jonušaitė, Alma Šakienė.
Partneris: Plungės viešoji biblio-
teka

Spaudė Ignatkų spaustuvė
ul. Przemysłowa 26, 16-001 Kleosin
Straipsnių ir laiškų autorių nuomonės
gali nesutapti su redakcijos nuomone.
Maketavo Žydrūnas Pilitauskas
E. p. zp55598@gmail.com
Tiražas – 1000 egz.

Laisvės al. 19,
LT-90157 Plungė
Tel. +370 614 65 329.
E. p. zemsaulute@gmail.com